

Osiągnięcia maturzystów w roku 2007

SPRAWOZDANIE
Z EGZAMINU
MATURALNEGO
2007

*Komentarz
do zadań
z historii sztuki*

WARSZAWA, CZERWIEC 2007

Opracowanie

Beata Lewińska - Gwóźdź

Wojciech Czernikiewicz

Lucyna Grabowska

Współpraca

Aleksandra Mazurek

Anna Stankiewicz

Andrzej Grabarski

Jadwiga Poliwoda

Beata Rymkiewicz

Katarzyna Szymanek - Zaguła

Michał Zakrzewski

Wojciech Kieler

WSTĘP

Egzamin maturalny z historii sztuki odbył się w całym kraju 8 maja 2007 r. i miał formę pisemną. Maturzyści mogli wybrać historię sztuki jako przedmiot obowiązkowy lub dodatkowy.

Historia sztuki jako przedmiot **obowiązkowy** może być zdawana na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym.

Egzamin na poziomie **podstawowym** trwał 120 minut i polegał na rozwiązywaniu testu obejmującego zakres wymagań dla poziomu podstawowego.

Egzamin na poziomie **rozszerzonym** trwał 180 minut i polegał na rozwiązywaniu testu, sprawdzaniu umiejętności pracy z materiałem źródłowym, interpretowania oraz syntetyzowania, a także umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnej. Zadania obejmowały zakres wymagań dla poziomu rozszerzonego.

Warunkiem zdania egzaminu było uzyskanie co najmniej 30% punktów możliwych do zdobycia na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym.

Zdający, którzy wybrali historię sztuki jako przedmiot **dodatkowy**, zdawali egzamin na poziomie rozszerzonym, rozwiązując ten sam arkusz, co absolwenci zdający przedmiot obowiązkowy.

Dla przedmiotu zdawanego jako dodatkowy nie określono progu zaliczenia. Na świadectwie dojrzałości wyniki egzaminu zarówno obowiązkowego, jak i dodatkowego zostały zapisane w skali procentowej.

OPIS ARKUSZY EGZAMINACYJNYCH

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w 3 obszarach standardów wymagań egzaminacyjnych:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji.

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały wiadomości i umiejętności odpowiadające standardom wymagań:

- I. Wykazania się znajomością faktów i rozumieniem epok, stylów, kierunków i dzieł sztuki w zakresie sztuk plastycznych, także technik, podstawowych motywów ikonograficznych oraz chronologii historii sztuki,
- II. Wykorzystywania i stosowania wiedzy do opisu i analizy zjawisk artystycznych,
- III. Samodzielnego przedstawiania i oceniania wybranych zagadnień z historii sztuki, formułowania przejrzystej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Arkusze egzaminacyjne zostały opracowane dla dwóch poziomów wymagań: podstawowego i rozszerzonego.

Za prawidłowe rozwiązanie zadań z arkusza dla poziomu podstawowego zdający mógł otrzymać 100 punktów, a z arkusza dla poziomu rozszerzonego 50 punktów. W arkuszu dla poziomu rozszerzonego 30% punktów możliwych do uzyskania stanowiły zadania na poziomie podstawowym.

Arkusze egzaminacyjne zostały opublikowane na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl).

Arkusz egzaminacyjny dla poziomu podstawowego

Arkusz egzaminacyjny z historii sztuki dla poziomu podstawowego składał się z 27 zadań: otwartych (krótkiej odpowiedzi) i zamkniętych. Wśród zadań zamkniętych przeważały zadania wielokrotnego wyboru oraz na dobieranie.

Do zadań wykorzystano także wiele materiałów źródłowych, takich jak: fotografie dzieł architektury, rysunki detali architektonicznych, plany obiektów, ryciny fasad i wnętrz budowli, reprodukcje dzieł wybitnych malarzy, reprodukcje portretów i rzeźb.

Materiały te stanowiły podstawę do wyjaśniania, analizowania i oceniania zjawisk plastycznych i analizy formalnej dzieł sztuki.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w Arkuszu dla poziomu podstawowego zdający mógł otrzymać 100 punktów.

Opis zadań egzaminacyjnych. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów

Zadanie 1. (2 pkt)

Wybierz właściwe wyjaśnienie terminu, zakreślając odpowiednią literę.

LITOGRAFIA – to

- a) technika rzeźbiarska.
- b) technika graficzna druku płaskiego, w której rysunek wykonuje się na specjalnym kamieniu.
- c) specjalna technika graficzna, w której obraz, wykonany na płycie metalowej lub szklanej, odbija się na papierze lub cienkim płótnie.

TEMPERA – to

- a) technika, do której wykorzystuje się farby sporządzone z pigmentu i zaprawy jajowej (lub jej współczesnych odpowiedników).
- b) technika malarska, do której wykorzystuje się pigmenty zmieszane z woskiem.
- c) technika malarska, do której wykorzystuje się pigmenty zmieszane z olejem.

AMBALAŻ – to

- a) kierunek w sztuce, w którym natura jest jedynie pretekstem do ukazania uczuć i przeżyć artysty.
- b) nurt współczesnej plastyki, w którym ruch jest uważany za najistotniejszy czynnik wyrazu artystycznego.
- c) działanie z zakresu akcjonizmu, polegające na opakowaniu czy ukryciu przedmiotu, który w ten sposób o tyle traci znaczenie, o ile zyskuje go funkcja opakowania.

Sprawdzana umiejętność
Rozpoznawanie gatunków oraz technik sztuk plastycznych. Standard I 2) a)
Wskaźnik łatwości zadania
0,62 – umiarkowanie trudne
Poprawne odpowiedzi zdających
LITOGRAFIA – b), TEMPERA – a), AMBALAŻ – c)

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy były różnorodne i nie miały cech reguły. Często podkreślenia miały charakter przypadkowy.

Komentarz

Jest to jedno z najprostszych zadań typu zamkniętego, w którym abiturient ma wybrać jedną prawidłową odpowiedź spośród podanych możliwości. W zadaniu tym zazwyczaj dobrze definiowana była technika tempery. Zdecydowanie słabsza jest znajomość technik graficznych, natomiast najczęściej błędnych odpowiedzi zawierało pojęcie „ambalaż”. Dotyczy ono sztuki drugiej połowy XX wieku, a na zakres ten, w szkołach w których nauczana jest historia sztuki, zazwyczaj pozostawia się niewiele czasu. W podobnej sytuacji są uczniowie, którzy samodzielnie przygotowują się do egzaminu maturalnego.

Zadanie 2. (2 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie dzieł sztuki użytkowej w stylu barokowym, gotyckim i secesyjnym.

- a) Podaj nazwy stylów, w jakich powstały te dzieła.
- b) Uszereguj chronologicznie style, w których powstały przedstawione powyżej przedmioty.

Lp.	Oznaczenia Literowe
1.	
2.	
3.	

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznanie stylów dzieł sztuki użytkowej i umiejętność umiejscowienia tych dzieł w czasie. Standard I 1) a) b)

Wskaźnik łatwości zadania

0,67 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

- a. Styl barokowy
 - b. Styl gotycki
 - c. Styl secesyjny
- chronologia: B, A, C.

Najczęściej powtarzające się błędy

Dotyczyły one rozpoznania stylu, w jakim została wykonana szafa (przykład A). Padły określenia: *renesans*, *styl klasyczny*. Pojawiały się również odpowiedzi, że jest to *styl romański*. W przypadku gotyckiej monstrancji (przykład B) czasem zdarzały się pomyłki np.: *styl renesansowy*. Najmniej mylono styl wazonu (przykład C), czasem pojawiał się tutaj błąd, np. kwalifikowano dzieło do stylu rokokowego czy barokowego.

Komentarz

Ponieważ najczęstszym błędem było nieprawidłowe określanie stylu wykonania barokowej szafy, przypuszczać należy, że w trakcie nauki dość marginalnie poznaje się dzieła rzemiosła artystycznego. Ilustracja pochodziła z bardzo popularnego podręcznika Barbary Osińskiej, więc uczniowie, którzy się dokładnie przygotowali nie powinni mieć problemu z jej rozpoznaniem. Można przypuszczać, że pomyłki uczniów były wynikiem faktu, że obiekt ten jest mało charakterystyczny dla stylu barokowego. Jednak pamiętać należy, że maksymalną liczbę punktów można było otrzymać już za oznaczenie stylów dwóch obiektów, w związku z czym niezajomość tego dzieła nie oznaczała utraty żadnego punktu. Pozostałe dwa przykłady były na tyle charakterystyczne, że z określeniem stylu ich wykonania nie było problemu. Chronologia była w większości przypadków określana poprawnie.

Zadanie 3. (5 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie następujących dzieł architektonicznych: kościoła św. Karola (*San Carlo*) w Rzymie, kościoła św. Andrzeja w Krakowie, katedry Nôtre Dame w Paryżu, Szpitala Niewiniątek we Florencji i kamienicy Gaudiego w Barcelonie.

Rozpoznaj i wpisz poniżej:

- a) nazwę dzieła architektonicznego.
- b) miasto, w którym znajduje się to dzieło.
- c) styl lub epokę, w której powstało to dzieło.

Sprawdzana umiejętność

Identyfikacja budowli i stylów, w jakich je wykonano; umiejętność powiązania dzieła z miejscem, w którym się znajduje. Standard I 1) a) 1) b)

Wskaźnik łatwości zadania

0,57 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. San Carlo (także: San Carlo alle Quattro Fontane, św. Karola u Czterech Źródeł) / Rzym / barok;
- B. kościół św. Andrzeja / Kraków / styl romański (romanizm);
- C. Katedra Nôtre Dame / Paryż / gotyk;
- D. Szpital Niewiniątek (Ospedale degli Innocenti) / Florencja / renesans;
- E. Casa Milá (kamienica Gaudiego) / Barcelona / secesja.

Najczęściej powtarzające się błędne odpowiedzi

Przykład A – kościół San Carlo Alle Quarto Fontane był rozpoznawany jako kościół Il Gesu, kaplica Zygmuntowska, Santo Spirito a nawet Hotel Lambert. Jako miejsce podawano: Kraków, Florencję, Barcelonę. Identyfikowano go ze stylem renesansowym, klasycyzmem i secesją.

Przykład B – kościół św. Andrzeja był identyfikowany z ratuszem w Poznaniu, a umiejscawiany w Madrycie, Bizancjum, Poznaniu. W konsekwencji podawano style bizantyński i renesansowy.

Przykład C – katedra Nôtre Dame była identyfikowana z innymi znanymi francuskimi katedrami, jak Amiens i Reims, umiejscawiano ją (oprócz miast francuskich) w Sienie i Londynie. Najczęściej podawano prawidłową nazwę stylu, ale zdarzały się też odpowiedzi: romanizm i renesans.

Przykład D – Szpital Niewiniątek był rozpoznawany, jako: Pałac Dożów lub krużganki Wawelskie, a umiejscawiany w Rzymie. Rozpoznawano w nim styl romański.

Przykład E – Casa Milá Gaudiego była nazywana: blokowcem, blokiem osiedlowym, umiejscawiana w Wiedniu i Berlinie, identyfikowana z postmodernizmem, a nawet barokiem.

Komentarz

W zadaniu tym zamieszczone zostały najłatwiejsze i najbardziej sztandarowe przykłady dzieł z różnych stylów. Maturzyści powinni znać te budowle, ponieważ ich fotografie zamieszczane są w niemal wszystkich podręcznikach. Mimo to rzadko pojawiały się pełne, poprawne odpowiedzi. Z drugiej jednak strony tylko niewielki procent uczniów nie podejmował tego zadania lub też udzielał całkowicie błędnych odpowiedzi.

Najczęstszym błędem była niewłaściwa identyfikacja zabytku oraz błędne wskazanie miejsca. Mniejszą trudność sprawiała maturzystom identyfikacja stylu architektonicznego. W wielu arkuszach, obok błędnej identyfikacji zabytku, poprawnie określano jego przynależność do stylu.

Podstawowe przyczyny błędów popełnianych przez maturzystów przy wykonywaniu tego zadania to:

- nieznanostwo podstawowego kanonu zabytków architektury (w tym polskiej), nierozpoznawanie obiektów na zdjęciach;
- brak znajomości chronologii historii architektury;
- w rzadkich przypadkach także brak umiejętności odczytania z fotografii właściwych cech stylu architektonicznego.

Zadanie 4. (3 pkt)

W tabeli obok tytułu dzieła wpisz nazwę techniki artystycznej, w której zostało wykonane.

Dzieło	Technika
A. Stanisław Wyspiański, <i>Śpiący Staś</i>	
B. Jacques Louis David, <i>Porwanie Sabineek</i>	
C. Cesarz Justynian z dworem, (z San Vitale w Rawennie)	
D. Rafael, <i>Szkoła ateńska</i>	
E. <i>Pieta z Awinionu</i>	

Sprawdzana umiejętność

Znajomość twórczości słynnych artystów; przypisanie technik plastycznych twórcom, którzy się w nich specjalizowali. Standard I 1) b) 2) a)

Wskaźnik łatwości zadania

0,46 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Stanisław Wyspiański, *Śpiący Staś* – pastel
 Jacques Louis David, *Porwanie Sabineek* – olej na płótnie
 Cesarz Justynian z dworem (z San Vitale w Rawennie) – mozaika
 Rafael, *Szkoła ateńska* – fresk
Pieta z Awinionu – tempera na desce

Najczęściej powtarzające się błędy

Technikę *Piety z Awinionu* określano często, jako „rzeźba w drewnie”.

Komentarz

W zadaniu tym pojawiły się ważne dzieła, w związku z tym abiturienti powinni znać techniki, w jakich zostały wykonane. Tymczasem często odpowiedzi były przypadkowe. Ponadto część błędnych wypowiedzi wynikała z nieumiejętności zdefiniowania pojęcia „technika artystyczna”. Najłatwiej abiturientom było przypisać właściwą technikę dziełom: Jacquesa Louisa Davida i Rafaela.

Zadanie 5. (2 pkt)

Wymienionym malarzom przyporządkuj przynajmniej po trzy zakresy tematyczne. Wybierz spośród podanych możliwości: tematyka biblijna, mitologiczna, historyczna, pejzaże, portrety, martwe natury, obrazy alegoryczne.

Malarze:

Peter Paul Rubens

Sandro Botticelli

Paul Cézanne

Sprawdzana umiejętność

Znajomość twórczości słynnych artystów; przyporządkowanie im tematyki, w której się specjalizowali. Standard I 1) b)

Wskaźnik łatwości zadania

0,78 – łatwe

Poprawne odpowiedzi zdających

Rubens – tematyka biblijna, mitologiczna, pejzaże, historyczna, alegoryczna, portrety,
Botticelli – tematyka biblijna, mitologiczna, alegorie, portrety,
Cézanne – martwa natura, pejzaże, portrety.

Najczęściej powtarzające się błędy

Cézanne’owi przypisywano obrazy alegoryczne, a zdarzało się również, że zamiast zakresów tematycznych (gatunków) wpisywano tytuły konkretnych dzieł.

Komentarz

Zadanie to należało do zadań łatwych, toteż abiturienti zyskiwali w nim co najmniej 1 punkt. Analiza wykazała, że łatwiej było przypisać prawidłowo zakresy tematyczne mistrzom renesansu i baroku, niż malarzowi XIX wieku. Abiturienti słabiej znają sztukę nowoczesną, mimo że Cézanne należy do najwybitniejszych jej przedstawicieli. Nie czytają też dokładnie poleceń.

Zadanie 6. (2 pkt)

Uzupełnij zdanie:

Monumentalne dzieło „Guernica” namalował [nazwisko autora]
w 1937 roku, w technice Dzieło, które znajduje się obecnie w muzeum Królowej
Zofii w [miasto] powstało jako reakcja na wiadomość o

Sprawdzana umiejętność

Identyfikacja dzieła sztuki, przyporządkowanie go autorowi, wskazanie czasu i miejsca z którym jest związane. Standard I 1) b)

Wskaźnik łatwości zadania

0,32 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Nazwisko autora – Pablo Picasso lub tylko Picasso, technika – olejna, miejsce przechowywania – Madryt, a dzieło powstało na wiadomość o zbombardowaniu hiszpańskiego miasteczka Guernica. Równie często dzieło wiązano z wojną domową w Hiszpanii.

Najczęściej powtarzające się błędy

Nazwisko autora z reguły podawane było prawidłowo. Zamiast techniki olejnej uczniowie często wpisywali *collage* lub litografię. Trudności sprawiało wskazanie miasta, w którym dzieło było eksponowane (odpowiedzi Barcelona, Paryż, Londyn). Zamiast wojna domowa w Hiszpanii pojawiały się odpowiedzi II wojna światowa.

Komentarz

Podstawową przyczyną wielu błędów jest nieznanostwo techniki dzieła. Dechromatyzacja płótna, z którą mamy tutaj do czynienia, może kojarzyć się z techniką graficzną. Odpowiedzi „collage” były efektem powierzchownej znajomości faz twórczości Picassa. Problemy ze wskazaniem miasta, w którym dzieło jest eksponowane, wynikają z nieznanostwo zbiorów podstawowych muzeów i galerii sztuki. Abiturienti nie znają miejsc przechowywania najbardziej znanych dzieł. Nawet przy podpowiedzi, że chodzi o Muzeum Królowej Zofii, nie potrafili wskazać Madrytu. Trudności w zestawieniu tematu dzieła z właściwym kontekstem historycznym wynikają z nieumiejętności korelowania wiedzy historycznej i artystycznej.

Zadanie 7. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie obrazów, które namalowali: Caspar David Friedrich, Claude Monet, Salvador Dali, Andre Derain, Jackson Pollock.

Pod przedstawionymi przykładami dzieł wpisz:

- nazwiska ich twórców,
- nazwy kierunków malarskich lub grup artystycznych, które reprezentują.

Sprawdzana umiejętność

Identyfikowanie dzieł sztuki, przyporządkowanie ich właściwym autorom, rozpoznanie stylów i kierunków lub grup artystycznych, z jakimi wiąże się te dzieła. Standard I 1) a) b)

<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,58 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających Caspar David Friedrich, – romantyzm, Claude Monet - impresjonizm, Salvador Dali – surrealizm, Andre Derain – fowizm, Jackson Pollock – abstrakcjonizm lub action painting.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Przy obrazie Deraina padała najczęściej odpowiedź, że jest to dzieło Maxa Ernsta, Henri’ego Matisse’a, Vlamincka, Utrilla. Identyfikowano to dzieło z symbolizmem, neoplastycyzmem lub dadaizmem. Przy obrazie Jacksona Pollocka pojawiały się odpowiedzi, że jest to obraz Kandinsky’ego, a przy nazwie kierunku, z jakim się wiąże to dzieło, zdarzały się odpowiedzi: minimal art, modernizm, abstrakcja niegeometryczna. Często też brakowało odpowiedzi.</p>
<p>Komentarz Zadanie to pod względem merytorycznym badało znajomość sztuki nowoczesnej. Niestety, jak wykazują to również inne zadania, jest to okres najmniej znany abiturientom. Zazwyczaj maturzyści mylą nazwiska i kierunki, nie rozumieją tych zagadnień, stosują do sztuki nowoczesnej kryteria wartości sztuki dawnej. Najtrudniej abiturientom było rozpoznać dzieło Deraina, mimo że jest bardzo znane i reprodukowane w wielu podręcznikach do szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.</p>

Zadanie 8. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując obok dzieł nazwę muzeum i nazwę miasta, w którym każde z tych dzieł się znajduje.

Muzea:

Muzeum Narodowe, National Gallery (Galeria Narodowa), Luwr, Musée d’Orsay, Uffizi, Muzeum Narodowe – Oddział Czartoryskich.

Miasta:

Londyn, Paryż, Warszawa, Florencja, Kraków.

Dzieło	Muzeum	Miasto
Piero della Francesca – <i>Portret księcia Urbino (Federico Montefeltro)</i>		
Leonardo da Vinci – <i>Dama z gronostajem</i>		
Jan Matejko – <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>		
William Turner – <i>Szybkość, para, deszcz</i>		
Jacques Louis David – <i>Przysięga Horacjuszy</i>		
Auguste Renoir – <i>Huśtawka</i>		

Sprawdzana umiejętność Znajomość miejsca przechowywania najwybitniejszych dzieł malarskich; umiejętność przyporządkowania dzieła odpowiedniej galerii i podania nazwy miasta, w którym dzieło się znajduje. Standard I 1) b)
Wskaźnik łatwości zadania 0,57 – umiarkowanie trudne
Poprawne odpowiedzi zdających Piero della Francesca – <i>Portret księcia Urbino (Federico Montefeltro)</i> – Uffizi, Florencja; Leonardo da Vinci – <i>Dama z gronostajem</i> – Muzeum Narodowe Oddział Czartoryskich, Kraków; Jan Matejko – <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> – Muzeum Narodowe, Warszawa; William Turner – <i>Szybkość, para, deszcz</i> – National Gallery, Londyn; Jacques Louis David – <i>Przysięga Horacjuszy</i> – Luwr, Paryż; Auguste Renoir – <i>Huśtawka</i> – D’Orsay, Paryż.
Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej błędnie kojarzono z miejscem obrazu: Williama Turnera oraz Augusta Renoira, rzadziej pozostałe.
Komentarz Niektórzy maturzyści nie znają miejsca przechowywania takich dzieł, jak <i>Dama z gronostajem</i> Leonarda (perła polskich zbiorów muzealnych) czy <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> Matejki. Jest to wynikiem tego, że w edukacji zbyt mało uwagi poświęca się zwiedzaniu muzeów, galerii i kontaktom z autentycznym dziełem sztuki. Licealiści nawet z odległych rejonów Polski powinni mieć możliwość poznania zabytków i zbiorów muzealnych choćby największych miast kraju.

Zadanie 9. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografię budowli Villa Rotonda z Vicenzy.

Rozpoznaj budowlę i podaj:

- a) nazwę budynku
- b) miejsce, w którym się znajduje
- c) nazwisko architekta
- d) styl, który reprezentuje
- e) nazwę kierunku, który zapoczątkował ten artysta.

Sprawdzana umiejętność Identyfikacja budowli, wskazanie miejsce, gdzie się znajduje, podanie nazwiska architekta i stylu, w którym powstało dzieło, a także wskazanie, w jaki sposób wpłynęło ono na rozwój sztuki. Standard I 1) b)
Wskaźnik łatwości zadania 0,36 – trudne

<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>a) Villa Rotonda b) Vicenza c) Andrea Palladio d) Renesans e) Palladianizm.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Najrzadziej maturzyści podawali nazwę kierunku, jaki zapoczątkował artysta. Sporadycznie pojawiały się również błędne odpowiedzi przy nazwie stylu i nazwisku architekta.</p>
<p>Komentarz</p> <p>Ponieważ część zadania dotycząca podania kierunku, jaki zapoczątkował artysta, była dosyć trudna, klucz był tak skonstruowany, aby maturzyści nie tracili żadnego punktu. W rzadkich przypadkach zadanie to nie było w ogóle podejmowane lub wszystkie odpowiedzi były błędne.</p>

Zadanie 10. (2 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie dzieł przedstawiających następujące postacie: św. Jerzy, Wenus, Chrystus, Bachus i Dawid.

Kogo przedstawili artyści?

Zidentyfikuj przedstawione postacie lub typy przedstawień.

Podaj ich źródła ikonograficzne spośród podanych poniżej: Biblia – Stary Testament, Biblia – Nowy Testament, mitologia, żywoty świętych.

<p>Sprawdzana umiejętność</p> <p>Znajomość podstawowych motywów ikonograficznych i rozpoznanie ich źródła. Standard I 3)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania</p> <p>0,69 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>a. św. Jerzy walczący ze smokiem / żywoty świętych b. Wenus i Amor (Wenus z lustrem) / mitologia c. Ukrzyżowanie (Chrystus na krzyżu) / Nowy Testament d. Bachus (Dionizos) / Mitologia e. Dawid / Stary Testament.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Najczęstsze błędy można było zauważyć w określaniu imienia świętego Jerzego. Pojawiały się odpowiedzi, że jest to św. Marcin, Marek lub Michał. W pozostałych częściach zadania błędy były raczej sporadyczne. Jeżeli chodzi o podanie źródła ikonograficznego nie było wielkich pomyłek, a jeżeli się pojawiły, najczęściej dotyczyły Dawida, którego kojarzono z mitologią.</p>
<p>Komentarz</p> <p>Widać po tym zadaniu, że uczniowie coraz lepiej potrafią określać źródło ikonograficzne prezentowanych dzieł. Jest to zapewne wynikiem powtarzania w kolejnych edycjach matury podobnych przykładów, jak również pracy ze standardami wymagań maturalnych. Charakterystyczne jest to, że najtrudniej maturzyści rozpoznają świętych, związane z nimi historie lub atrybuty, łatwiej natomiast rozpoznają postacie mitologiczne.</p>

Zadanie 11. (3 pkt)

Zdefiniuj krótko pojęcia:

Symbolizm –

Studium –

Sfumato –

<p>Sprawdzana umiejętność Definiowanie wskazanych pojęć i terminów. Standard I 2) b)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,52 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających Symbolizm: Kierunek w malarstwie mający za cel nadawanie wieloznaczności przedmiotom, znajdującym się na obrazie; kierunek w sztuce końca XIX w. przedstawiający życie wewnętrzne za pomocą symboli. Studium: Dokładny rysunek, mający za cel zbadanie modelu lub fragmentu jego ciała. Sfumato: Technika malarska w której malarze wprowadzali efekt miękkich przejść tonalnych i delikatnego światłocienia, wprowadzona przez Leonarda da Vinci.</p>
<p>Najczęściej pojawiające się błędy Definicja symbolizmu często była niejasna i zagmatwana, np. „symbolizm to nurt w sztuce, w którym artyści przedstawiali swoje prace niedokładnie lecz w głębszym sensie”. Nie zawsze kojarzono nazwę z kierunkiem, znacznie częściej próbowano definiować „symbol”. Najczęściej powtarzana błędna definicja: studium, to określenie, że jest to szkic do obrazu. Maturzyści często rezygnowali z samodzielnej próby zdefiniowania terminu: sfumato.</p>
<p>Komentarz Zadanie miało na celu sprawdzenie umiejętności definiowania pojęć i terminów z zakresu historii sztuki i było zadaniem otwartym. Ze względu na dużą nieporadność językową tworzenie definicji należy do najtrudniejszych zadań. Błędy merytoryczne wynikają z braku wiedzy lub jej niedostatecznego utrwalenia. Gdyby zadanie powyższe miało charakter zadania zamkniętego (testu z dystraktorami), to procent poprawnych odpowiedzi wzrósłby o efekt szczęśliwego trafienia.</p>

Zadanie 12. (3 pkt)

Przyporządkuj nazwisko rzeźbiarza dziełu, które wykonał.

Obok dzieła wpisz do tabeli literę, przy której zapisane jest nazwisko twórcy.

Rzeźbiarze:

- A. Donatello
- B. Giovanni da Bologna (Giambologna)
- C. Gianlorenzo Bernini
- D. Michał Anioł Buonarroti
- E. Auguste Rodin
- F. Waław Szymanowski
- G. Henry Moore

Pomnik Chopina w Warszawie	
Fontanna Czterech Rzek	
Król i królowa	
Merkury	
Pomnik konny kondotiera Gattamelaty	
Myśliciel	

<p>Sprawdzana umiejętność Identyfikowanie dzieł rzeźbiarskich i przyporządkowanie ich właściwym autorom. Standard I 1) b)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,60 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających Pomnik Chopina w Warszawie – Szymanowski Fontanna Czterech Rzek – Bernini Król i królowa – Moore Merkury – Giambologna Pomnik konny kondotiera Gattamelaty – Donatello Myśliciel – Rodin</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najczęściej błędnie przyporządkowywano nazwiska rzeźbiarzy dziełom: <i>Król i królowa</i> i <i>Merkury</i>.</p>
<p>Komentarz Chociaż w zadaniu tym wykorzystano same arcydzieła rzeźby, przysporzyło zdającym dość dużo problemów. Uczniowie słabiej znają zabytki sztuki rzeźbiarskiej. Najczęściej poprawne odpowiedzi pojawiały się przy <i>Pomniku Fryderyka Chopina</i>. Duża liczba błędnych odpowiedzi, dotyczących autorstwa <i>Króla i królowej</i>, jest kolejnym przykładem słabej znajomości sztuki XX wieku.</p>

Zadanie 13. (2 pkt)

Uzupełnij zdania:

Kapiści to grupa malarzy, uczniów [nazwisko artysty-pedagoga], do której należeli [wymień trzech przedstawicieli]:
Nazwę utworzono od skrótu: KP, czyli Został on utworzony w 1923 roku w [nazwa miasta], a celem młodych artystów było zorganizowanie wspólnego wyjazdu na studia do Paryża.

<p>Sprawdzana umiejętność Charakteryzowanie grupy artystycznej i wymienianie jej przedstawicieli. Standard I 1) a)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,12 – bardzo trudne</p>

Poprawne odpowiedzi zdających

Artysta pedagog – Józef Pankiewicz;
 członkowie grupy: Józef Czapski, Zygmunt Waliszewski, Jan Cybis;
 Nazwa grupy – Komitet Paryski lub Kapiści;
 Miejsce powstania grupy – Kraków.

Najczęściej powtarzające się błędy

Niepodawanie nazwiska mistrza w ogóle lub podawanie błędnej odpowiedzi. Wymienienie przedstawicieli było pomijane lub podawano błędne odpowiedzi. Wśród przedstawicieli wymieniano np. Strzemińskiego, Chwistka także Stryjeńską. Odczytanie skrótu KP było najczęściej zmyśleniem różnych wersji, często żartobliwych, np. Komuniści Paryscy, Koloryści Polscy, Kapiści Państwowi, Kult Piękna czy Krakowscy Pędzlarze. W nazwie miasta pojawiało się: Paryż.

Komentarz

W niektórych ośrodkach zadanie to było zupełnie pomijane (ok. 75 % prac). Odnotowano pojedyncze przypadki rozwiązania go w 100 % prawidłowo. Przyczyną jest brak znajomości sztuki polskiej, świadome jej omijanie w procesie uczenia się. Zwłaszcza okres Dwudziestolecia Międzywojennego obfituje w wydarzenia artystyczne, powstawanie licznych grup, programów. Każdego roku zadania z tego zakresu treści wypadają słabo. W zadaniu tym maturzyści nie mieli podpowiedzi do wyboru, być może stąd bardzo niski wynik poprawności.

Zadanie 14. (10 pkt)

W zadaniu umieszczono reprodukcje dwóch obrazów: *Wenus z Urbino* Tycjana oraz *Olimpia* Edouarda Maneta.

Porównaj przedstawione poniżej obrazy.

	OBRAZ A Tycjan – <i>Wenus z Urbino</i>	OBRAZ B Edouard Manet – <i>Olimpia</i>
a) Określ i scharakteryzuj temat każdego z dzieł, podaj jego źródło. (2 pkt)		
b) Porównaj formę, omawiając krótko: - kompozycję, - kolorystykę, - światłocień. (6 pkt)		
c) Sformułuj wniosek dotyczący stylu i sposobu ujęcia tematu; podaj nazwy kierunków malarskich, reprezentowanych przez oba dzieła. (2 pkt)		

<p>Sprawdzana umiejętność Przeprowadzanie analizy porównawczej dwóch dzieł malarskich z różnych epok. Standard III</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,56 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Obraz A a) Wenus, temat mitologiczny. b) Kompozycja: statyczna, harmonijna, podzielona na dwie części kotarą, w kształcie leżącego prostokąta. Kolorystyka: stonowana, szeroka gama barwna, kontrasty temperaturowe między czerwienią a zielenią, dominanta koloru karnacji. Światłocień: zewnętrzne źródło światła, światło naturalne, rozproszone, ciepłe, miękko modeluje formę, najjaśniejszym elementem jest postać kobiety na białej draperii Obraz B a) Akt, tematyka współczesna; inspiracja płótnem Tycjana. b) Kompozycja: statyczna, harmonijna, podzielona na dwie części, w kształcie leżącego prostokąta, dwupostaciowa we wnętrzu, dążąca do symetrii. Kolorystyka: szeroka gama barwna, barwy chłodniejsze, silne kontrasty walorowe, dominanta barwy cielistej, autonomia barwna światła i cieni. Światłocień: światło pada spoza obrazu, modelunek jest dość ostry, niezbyt głęboko modelujący bryłę, światło rozproszone, najjaśniejszym punktem jest ciało modelki. C wnioski: Obraz A to dzieło renesansowe, B- zapowiadające impresjonizm. Kompozycja obu dzieł jest bardzo zbliżona, jednak różnią się one podejściem do zagadnień barwy i światła.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Piszący przede wszystkim mylili kierunki malarskie reprezentowane przez wskazane dzieła. Wenus Tycjana określana była jako obraz barokowy lub klasycystyczny, zaś płótno Maneta traktowane było jako renesansowe, barokowe lub klasycystyczne. Problem stanowiło również określenie źródeł tematów. Zdający często oba dzieła łączyli z mitologią. Porównanie kompozycji kolorystyki i światłocienia w większości przeprowadzane było poprawnie.</p>
<p>Komentarz Podstawowe błędy popełniane przy określaniu tematu dzieła i we wnioskowaniu wynikają z nieznamości przytoczonych dzieł i z nieumiejętności łączenia obrazu z właściwym dla niego stylem. Prezentowane w arkuszu dzieła są niezwykle popularne, więc popełnionych błędów nie sposób tłumaczyć inaczej, jak zbyt powierzchownym przygotowaniem zdających do egzaminu. Natomiast uczniowie są coraz lepiej przygotowani do analizy formalnej dzieł.</p>

Zadanie 15. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie następujących obiektów: piramidy (Giza), gmach Parlamentu w Londynie, muzeum Guggenheima w Nowym Jorku, Sukiennice w Krakowie.

Rozpoznaj pokazane na ilustracjach obiekty:

- Podaj nazwę miejsca, w którym się znajdują.
- Napisz, jakie funkcje pełniły lub pełnią.

<p>Sprawdzana umiejętność Dostrzeganie i określanie zależności konkretnych dzieł sztuki od funkcji i środowiska powstania. Standard II 3)</p>
--

<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,62 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających 1. – Giza / grobowce 2. – Londyn / parlament 3. – Nowy Jork / muzeum 4. – Kraków / hala targowa (Sukiennice)</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy W punkcie 1. zamiast podania dokładnej nazwy miejsca, maturzyści podawali nazwę kraju (Egipt). Muzeum Gugenhaima najczęściej kojarzono z Londynem (pewnie ze względu na piętrowy autobus na zdjęciu). Wpisywano także Berlin. Pozostałe błędy miały charakter różnorodny i wynikały z braku znajomości obiektów. Niektórzy uczniowie przy krakowskich Sukiennicach wpisywali: funkcja turystyczna.</p>
<p>Komentarz Wśród prezentowanych na fotografiach obiektów najmniej wątpliwości budziły piramidy w Gizie. Pozostałe obiekty były uczniom mniej znane, mimo że należą do arcydzieł obiektów architektury. Niezrozumiałą jest fakt, że uczniowie nie znają takich obiektów, jak krakowskie Sukiennice. Jest to kolejny dowód na to, że w edukacji mało uwagi poświęca się zwiedzaniu. Uczeń szkoły średniej zdecydowanie powinien odwiedzić Kraków. Ponadto jest to też dowód na to, że w wielu wypadkach wybór tego przedmiotu był całkowicie przypadkowy. W trakcie przygotowywania uczniowie muszą też zwracać uwagę na funkcje dzieł sztuki.</p>

Zadanie 16. (3 pkt)

Do zadania dołączono rysunek budowli gotyckiej.

Nazwij wskazane elementy architektoniczne w pokazanej na ilustracji budowli.

<p>Sprawdzana umiejętność Nazywanie poszczególnych elementów architektury gotyckiej w pokazanej na ilustracji fasadzie budowli. Standard I 2) b)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,54 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających A. kwiaton B. maswerk C. rozeta D. wimperga E. portal (rzadziej-archiwolta) F. tympanon.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Do najczęściej spotykanych błędów należało mylenie nazw detali. W punkcie A pojawiały się różne odpowiedzi (także spoza terminologii artystycznej), jak: zygota, kwiatostan, bordiura. W punkcie B zamiast maswerku wpisywano po prostu okno, zamiast rozety wpisywano rotunda, zamiast wimpergi – płaskorzeźba, maswerk lub tympanon. Ponadto archiwoltę mylono z architrawem.</p>

Komentarz

Zadanie to w części przypadków rozwiązywane było prawidłowo. W wielu pracach odpowiedzi były częściowo błędne. Wszystkie błędy świadczą o braku znajomości nazw elementów architektonicznych. Być może jest to najtrudniejszy do nauczenia się dział historii sztuki. Uczniowie wiedzą, że są takie zadania, ale nie potrafią uczyć się samodzielnie. Nie robią np. własnych, ilustrowanych słowników detali i elementów architektonicznych, co bardzo ułatwia zapamiętanie i stosowanie specjalistycznego słownictwa. Być może w trakcie nauczania zbyt wiele uwagi poświęca się historii architektury, a zbyt mało jej teorii. Przed rozpoczęciem omawiania każdego historycznego okresu należy omówić podstawowe typy budowli i nazwać ich najważniejsze detale.

Zadanie 17. (3 pkt)

Scharakteryzuj krótko podane niżej techniki artystyczne.

- a) fresk –
- b) drzeworyt –
- c) mozaika –

Sprawdzana umiejętność

Charakteryzowanie technik artystycznych. Standard I 2) a)

Wskaźnik łatwości zadania

0,65 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Fresk – malarstwo ścienne na mokrym tynku.

Drzeworyt – technika graficzna druku wypukłego, w której rolę matrycy pełni drewniany klocek.

Mozaika – technika malarstwa dekoracyjnego, w której obraz wykonuje się z drobnych kamyków, szkła, ceramiki.

Najczęściej powtarzające się błędy

Przy fresku uczniowie formułowali odpowiedź nieprecyzyjnie (np. malarstwo ścienne). Najslabiej znaną techniką był drzeworyt, przy którym pozostawiano różne odpowiedzi. Kojarzono go z płaskorzeźbą w drewnie, a nawet z techniką malarską.

Komentarz

Błędne, potoczne rozumienie znaczenia terminu fresk doprowadziło do tego, że ograniczano się tylko do sformułowania, że jest to malarstwo ścienne. W nazwie tej konieczne było podanie informacji, że jest to malowidło na mokrym tynku. Być może wina polega na tym, że często uczniom wpaja się przekonanie, że istnieją freski mokre i suche. Tymczasem *al. fresco* w odróżnieniu *al secco* oznacza zawsze malowidło na mokrym tynku. Dziwny jest fakt, że tego rodzaju błędy w pracach maturzystów pojawiają się w kolejnych edycjach egzaminu. Uczniowie przygotowujący się do matury nie znają też podstawowych technik graficznych. W toku wywodu o układzie historycznym nauczyciele zapominają często o standardach wymagań. Tym bardziej dotyczy to uczniów przygotowujących się do egzaminu samodzielnie. Korzystają oni z podręczników, z których mogą przyswoić historyczno-faktograficzne wiadomości. Pomóc może systematyczna praca ze standardami wymagań egzaminacyjnych.

Zadanie 18. (3 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie następujących rzeźb: Skryba, Dyskobol, Oktawian August, postać kobiety („Wenus”), sarkofag małżonków.

a) Podaj nazwy przedstawionych rzeźb.

b) Rozpoznaj epokę lub kręgi kulturowe, w których powstały te dzieła.

<p>Sprawdzana umiejętność Identyfikowanie dzieł rzeźbiarskich rozpoznawanie stylów lub epok, w których powstały te dzieła. Standard I 1)a) b)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,53 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających a. Skryba (pisarz) / Starożytny Egipt b. Dyskobol / starożytna Grecja (okres klasyczny starożytnej Grecji) c. Oktawian August / Starożytny Rzym d. Wenus (z Willendorfu) / prahistoria (paleolit) e. Sarkofag małżonków / sztuka etruska.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Najwięcej błędów odnotowano w przypadku identyfikacji posągu Oktawiana Augusta. Najczęściej mylono cesarza z Markiem Aureliuszem, ale także z Juliuszem Cezarem i Neronem. Przekręcano też imiona rzymskich cesarzy. W pozostałych przypadkach sporadycznie zdarzały się pomyłki, np., skryba był określany jako myśliciel lub Gudea. Przy przypisywaniu kręgów kulturowych czasem brakowało określenia starożytny, przy Dyskobolu pojawiało się określenie Grecji hellenistycznej, a przy Wenus z Willendorfu pojawiał się niekiedy neolit.</p>
<p>Komentarz Ogólnie można powiedzieć, że duża część zadania była wykonywana poprawnie. Wyraźnie widać, że po trzech latach uczniowie zorientowali się jak powinien wyglądać schemat odpowiedzi do tego zadania, więc skrupulatnie, przy właściwej ilustracji, pojawiało się określenie „starożytny”. Błędy (zwłaszcza w punkcie C) należy tłumaczyć jedynie słabym przygotowaniem ucznia do egzaminu, gdyż przykłady prezentowanych rzeźb są niezaprzeczalnym kanonem najpopularniejszych dzieł sztuki. Nasuwa się tu jeszcze jedno spostrzeżenie, tłumaczące słabą „rozpoznawalność” postaci Oktawiana Augusta. Niestety, uczniowie zdający historię sztuki, słabo znają historię powszechną, co bardzo często uwidocznia się w zadaniach, w których należy rozpoznać temat historyczny, wskazać mecenasa artysty czy (to chyba największa zmora maturzystów) podać jakkolwiek datę. Stąd może tak trudno rozpoznać Oktawiana Augusta, kojarząc rzymską rzeźbę z może bardziej „popularnymi”: Juliuszem Cezarem czy Markiem Aureliuszem.</p>

Zadanie 19. (2 pkt)

Kto to powiedział? Wpisz nazwiska autorów cytatów. Wybierz spośród podanych:

Pablo Picasso, Poliklet, Filippo Tommaso Marinetti, Michał Anioł, Gustave Courbet.

Piękno ... tkwi w proporcji części ciała, palca do palca, palca do przegubu, jego do dłoni i wszystkich tych części jednych do drugich.

Nie chcieliśmy robić kubizmu – ale wypowiedzieć to, co w nas było.

*Nic mistrz najlepszy pomyśleć nie zdole
Poza tym, co już w marmurze spoczywa
W pełnym zarysie i co wydobywa
Jego dłoń, ducha spełniająca wolę*

*Oświadczamy, że wspaniałość świata wzbogaciła się o nowe piękno: piękno szybkości!
Samochód wyścigowy ze swoim pudłem zdobnym w wielkie rury podobne do węzów
o ognistym oddechu... ryczący samochód, który zdaje się pędzić po taśmie karabinu
maszynowego, jest piękniejszy od Nike z Samotraki!*

Sprawdzana umiejętność

Identyfikowanie artystów na podstawie ich wypowiedzi i zawartej w nich myśli estetycznej.
(Standard II 3)

Wskaźnik łatwości zadania

0,71 – łatwe

Poprawne odpowiedzi zdających

1. Poliklet
2. Pablo Picasso
3. Michał Anioł Buonarroti
4. Filippo Tommaso Marinetti

Najczęściej powtarzające się błędy

Do najczęściej spotykanych błędów należy kojarzenie wypowiedzi na temat proporcji dzieła sztuki z Michałem Aniołem. Pozostałe błędy nie miały charakteru reguły.

Komentarz

Zadanie sprawdzało umiejętność identyfikacji artystów na podstawie ich wypowiedzi oraz zawartej w nich myśli estetycznej i miało strukturę testu doboru. Zadanie to było wykonane poprawnie w ponad połowie arkuszy. Około 30 % maturzystów właściwie połączyło cytaty przynajmniej z dwoma nazwiskami. Znaczącą kwestią przy wykonaniu zadania było poprawne niemal w 100 % połączenie cytatu o kubizmie z nazwiskiem Picasso. Wynika to z popularności artysty. Nie bez znaczenia był tu też fakt, że posłużono się cytatem, w którym pojawiła się nazwa kubizmu jako kierunku artystycznego. Przyczyny błędów popełnianych przez maturzystów, przy wykonywaniu tego zadania, wynikały z nieznaności tekstów źródłowych, jak również z braku logicznego kojarzenia, ponieważ dobra znajomość twórczości każdego z tych artystów pozwalała na właściwe skojarzenie nawet wtedy, kiedy cytaty te nie były maturzyście znane. Maturzysta powinien wiedzieć, że np. Poliklet stworzył kanon proporcji ciała ludzkiego na podstawie matematycznych wyliczeń, a Michał Anioł, jako prawdziwy człowiek renesansu, pisał sonety.

Zadanie 20. (2 pkt)

Spośród podanych określeń podkreśl cztery, które odnoszą się do malarstwa romantycznego.

- a) Tematyka mitologiczna lub zaczerpnięta z historii antycznej.
- b) Kolor jest ważnym środkiem wyrazu.
- c) Najważniejszy jest doskonały rysunek, a kolor jest jedynie jego dopełnieniem.
- d) Wydłużenie proporcji postaci.
- e) Inspiracja współczesnymi wydarzeniami historycznymi, a zwłaszcza walkami narodowowyzwoleńczymi i rewolucjami.
- f) Geometryzacja formy.
- g) Natura przedstawiana często jako tajemnicza i groźna dla człowieka.
- h) Motywy ukazujące samotność człowieka.

Podstawowym środkiem wyrazu jest płaska plama barwna, ograniczona konturem.

Sprawdzana umiejętność Znajomość cech stylów. Standard I 1) a)
Wskaźnik łatwości zadania 0,72 – łatwe
Poprawne odpowiedzi zdających Pytanie to było z reguły poprawnie rozwiązywane przez zdających.
Najczęściej powtarzające się błędy W nielicznych, zwykle bardzo słabych pracach, podkreślenia były przypadkowe.
Komentarz Zdający wykonali to zadanie na ogół poprawnie. Może dlatego, że w zadaniu chodziło o podkreślenie określeń odnoszących się do romantyzmu. Kierunek ten jest zazwyczaj maturzystom dobrze znany, a niektóre cechy są wspólne dla dzieł malarskich i literatury.

Zadanie 21. (4 pkt)

- a) Rozpoznaj znane budowle po ich planach (wybierz spośród podanych możliwości: biblioteka Laurenziana, kościół ewangelicko-augsburski w Warszawie, katedra w Reims, kościół św. Michała w Hildesheim, Santo Spirito we Florencji, zamek Krzyżtopór w Ujeździe).
- b) Podaj nazwy stylów, w jakich zostały wykonane.

Sprawdzana umiejętność Zna plany, układy przestrzenne dzieł architektury, charakterystyczne dla danego stylu; rozpoznaje budowle po ich planach. Standard I 1) b)
Wskaźnik łatwości zadania 0,47 – trudne

<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>a)</p> <ol style="list-style-type: none"> a) zamek Krzyżtopór w Ujeździe b) manieryzm/ barok a) Katedra w Reims b) gotyk a) kościół ewangelicki w Warszawie b) klasycyzm a) kościół św. Michała w Hildesheim b) ottoński a) biblioteka Laurenziana we Florencji b) renesans/ manieryzm
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Piszący najczęściej znali plan katedry w Reims, najwięcej trudności sprawiło im rozpoznanie planu zamku Krzyżtopór. Bardzo często błędnie łączyli dzieła z nazwami stylów architektonicznych. Kościół w Hildesheim traktowano jako wczesnochrześcijański, zamek w Ujeździe jako renesansowy.</p>
<p>Komentarz</p> <p>Popelnione błędy świadczą o nieznajomości planów słynnych budowli, szczególnie dzieł architektury świeckiej. Nieumiejętność powiązania planu (charakterystycznego dla danego stylu) z jego nazwą wskazuje na to, że znaczna część piszących nie zna typowych cech planów budowli w poszczególnych okresach historii.</p>

Zadanie 22. (11 pkt)

W zadaniu umieszczono rysunki przedstawiające świątynię grecką w stylu doryckim.

Na podstawie fotografii i rysunków zabytku opisz:

- bryłę i konstrukcję (4 pkt)**
- plan i układ przestrzenny (3 pkt)**
- dekorację (4 pkt)**

<p>Sprawdzana umiejętność</p> <p>Dokonuje analizy formalnej dzieła architektury, opisując konstrukcję, układ przestrzenny, plan i dekorację. Standard II 4)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania</p> <p>0,57 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>Uczniowie opisując bryłę i konstrukcję zwracali uwagę przede wszystkim na obecność kolumnady i tympanonu oraz na porządek dorycki budowli. Rzadko opis bryły był wyczerpujący, pełny. Pisali także o <i>entazis</i> i korektach optycznych. Zazwyczaj zwracali uwagę na plan prostokąta, na otoczenie kolumnadą, część na wyróżnienie w planie wewnętrznych pomieszczeń (np. <i>celli</i>). Opisując dekorację, podkreślali cechy porządku doryckiego, wymieniając nazwy: fryz, tryglif, metopa. Duża grupa pisała także o wystroju wnętrza np. o obecności pomnika Ateny Parthenos Fidiasza i porządku jońskim występującym we wnętrzach.</p>

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy dotyczyły powierzchowności opisu, mylenia obszarów porównywania, zwłaszcza mylenie bryły i planu. Najwięcej błędów było w pierwszej i drugiej kategorii, najlepiej wypadła kategoria trzecia. Wiele prac cechowała duża nieporadność językowa oraz mylenie nazw (np. zamiast portyk pisano portal, zamiast tryglifu – triforium).

Komentarz

Opisy były raczej poprawne choć niepełne. Jest to kolejny dowód na słabą znajomość terminów z zakresu architektury, mimo że wybrane do opisanie dzieło architektury było bardzo popularne, fotografowane i charakteryzowane we wszystkich podręcznikach do historii sztuki, wiedzy o kulturze a także plastyki w szkołach podstawowych i gimnazjach. Uczniowie myślą obszary porównania. Nie rozróżniają funkcji dekoracji od konstrukcji. Egzaminatorzy musieli informacje o kolejnych kategoriach wyszukiwać w tekście całego zadania. Abiturienti przed maturą muszą więcej uwagi poświęcić analizie architektury.

Zadanie 23. (3 pkt)

Wpisz nazwiska artystów, o których życiu i twórczości mówią zamieszczone poniżej notatki:

1. Był architektem hiszpańskim, związanym z Barceloną. Tworzył w oryginalnym stylu, który jest uważany za specyficzną odmianę modernizmu. Architekturę projektowanych przez niego kamienic cechują falujące bryły i fantazyjne kominy. W 1883 roku artysta otrzymał zamówienie na budowę kościoła – dzieła swojego życia. W projekcie jednej z fasad transeptu wyszedł od form neogotyckich, ale w efekcie wspaniałe, smukłe wieże niewiele mają wspólnego z architekturą historyczną. Przypominają raczej kształtem skorupiaki lub kopce termitów. Budowa tego kościoła kontynuowana jest do dzisiaj. Architekt zginął pod kołami tramwaju – jedyne, jaki wówczas kursował w Barcelonie.
2. Uważano go za najwybitniejszego rzeźbiarza okresu klasycznego. Wsławił się działalnością w Atenach i w Olimpi. Tworzył monumentalne dzieła rzeźbiarskie przedstawiające bogów greckich, a zwłaszcza Atenę oraz Zeusa. Artysta w znakomity sposób potrafił łączyć różne techniki. Jego największe posągi zostały wykonane w technice chryzelefantyny.
3. Był artystą włoskim epoki późnego gotyku, ale jego twórczość miała ogromny wpływ na rozwój sztuki renesansowej. W swoich dziełach zerwał z konwencją bizantyjską i w nowy sposób przedstawiał bryły i przestrzeń. Działał we Florencji, Asyżu, Rzymie i Padwie, Neapolu i Bolonii. Jego głównymi dziełami są freski w kaplicy Scrovegni (dell’Arena) w Padwie, freski w dwóch kaplicach w kościele Santa Croce we Florencji oraz freski w górnym kościele św. Franciszka w Asyżu.
4. Był malarzem francuskim, czołowym przedstawicielem nurtu klasycznego w XVII wieku. Kształcił się i wiele lat przeżył w Rzymie, gdzie osiągnął tak wielką sławę, że Ludwik XIII zaprosił go na swój dwór. W Paryżu uzyskał tytuł pierwszego malarza królewskiego i objął kierownictwo nad dekoracją Luwru. Jednak nie był zadowolony z życia dworskiego i po dwóch latach wrócił do Rzymu. W swoich pracach, inspirowanych dziełami antycznymi oraz obrazami mistrzów włoskiego renesansu, poszukiwał piękna idealnego. Podstawą jego sztuki stał się precyzyjny rysunek i przemyślana, statyczna kompozycja. Koloryt jego obrazów jest jasny, spokojny i utrzymany raczej w chłodnej tonacji. Artysta bardzo często podejmował tematykę zaczerpniętą z historii antycznej i mitologii, malując między innymi pasterzy arkadyjskich.

<p>Sprawdzana umiejętność Znajomość twórczości najwybitniejszych artystów; rozpoznawanie twórcy po życiorysie artystycznym. Standard I 1)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,28 – trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Antonio Gaudi 2. Fidiasz 3. Giotto 4. Nicolas Poussin
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Błędy nie miały charakteru reguły, odpowiedzi były bardzo różne. Na przykład w punktach 2 i 4 pojawiły się odpowiedzi: Poliklet oraz Delacroix. Często pozostawiano wolne miejsca.</p>
<p>Komentarz Zadanie to nie sprawiało zdającym dużych trudności. Życiorysy były tak charakterystyczne, że uczniowie z łatwością kojarzyli je z nazwiskami artystów. Najbardziej rozpoznawalny był po życiorysie artystycznym Giotto di Bondone. Było to jedno z łatwiejszych zadań, a błędy wynikały z braków w wiedzy maturzystów.</p>

Zadanie 24. (10 pkt)

Do zadania dołączono fotografie rzeźb: Piety, Michał Anioła oraz Ekstazy św. Teresy, Berniniego.

Porównaj dwie rzeźby widoczne na reprodukcjach:

<p>a) Podaj nazwy (typy ikonograficzne) oraz autorów obu rzeźb. (2 pkt)</p>		
<p>b) Porównaj rzeźby, podając po trzy cechy stylistyczne formy. (6 pkt)</p>		
<p>c) Sformułuj wniosek dotyczący stylu i sposobu ujęcia tematu. (2 pkt)</p>		

<p>Sprawdzana umiejętność Przeprowadzanie analizy porównawczej dzieł malarskich na podstawie podanych przykładów. Standard III</p>
<p>Łatwość zadania 0,61 – umiarkowanie trudne</p>

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Pieta, Michał Anioł

- rzeźba zamknięta w kompozycji trójkątnej,
- spokój i harmonia dzieła,
- idealizacja Marii,
- ciała oddane zgodnie z wiedzą o anatomii,
- fałdy szat miękko spływają podkreślając kształt ciała.

Ekstaza św. Teresy, Bernini

- rzeźba dynamiczna,
- dominują w kompozycji skosy, przenikają się z pionami i poziomami
- gesty są teatralne
- mimika twarzy wyrazista,
- forma jest ruchliwa, płynna,
- postacie są oddane zgodnie z wiedzą o anatomii.

Najczęściej powtarzające się błędy

Zazwyczaj mylono nazwy obiektów i nazwiska rzeźbiarzy. W niektórych pracach dokonywano opisu treści zamiast analizy formy. Często we wniosku nie pojawiały się kwalifikacje stylowe.

Komentarz

Jest to zadanie typu otwartego – analiza porównawcza dwóch dzieł. Po kolejnych edycjach matur abiturienti coraz lepiej analizują formę dzieł. Prace, w których zamiast opisu formy pojawia się opis ikonograficzny, są rzadkie i pochodzą zwykle ze szkół, w których maturę z historii sztuki piszą pojedyncze osoby, a te przygotowują się samodzielnie. Dobrze byłoby, gdyby korzystały w takim przypadku z arkuszy poprzednich edycji oraz z publikacji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (np. *Biuletyn maturalny historii sztuki*). Na uwagę zasługuje fakt, że coraz większa część maturzystów podejmuje podobne zadania, co zwiększa ich szansę otrzymania pozytywnego wyniku. Maturzyści muszą jednak wiedzieć, że porównanie jakichkolwiek dzieł nie jest przypadkowe. Zwykle dobiera się je tak, aby występowały pewne podobieństwa (np. temat) i różnice. Różnice formy dzieł muszą prowadzić do konkluzji, w której pojawia się nazwa stylu. Można oczywiście porównywać też dwa dzieła z jednej epoki, ale są one wówczas zróżnicowane stylistycznie.

Zadanie 25. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono rysunki ornamentów.

Podaj nazwy ornamentów widocznych na rysunkach. Wybierz spośród podanych możliwości: rocaille, bukranon, rollwerk, plecionka, ornament secesyjny.

Ułóż ornamenty chronologicznie od najstarszego, wpisując w kratki tabeli odpowiednie litery.

1	2	3	4	5

najstarsze

najmłodsze

Sprawdzana umiejętność

Rozpoznaje ornamenty, najbardziej charakterystyczne dla określonych kultur, epok i stylów, potrafi je uporządkować chronologicznie. Standard I 1) a)

<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,52 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających A. rollwerk B. plecionka C. rocaille D. ornament secesyjny E. bukranion Chronologia: E, B, A, C, D.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Mylono nazwy stylów, a wśród nich najczęściej nieprawidłowo podpisywano rollwerk i plecionkę. Podawano nieprawidłową chronologię, chociaż w wielu przypadkach pomyłki odnotowano tylko w dwóch punktach.</p>
<p>Komentarz Zadanie należało do trudniejszych, ponieważ maturzyści bardzo słabo znają ornamenty charakterystyczne dla poszczególnych epok i stylów. Dlatego w wielu pracach występowały błędy. Jak już zostało to zasugerowane – pomoc maturzystom może prowadzenie ilustrowanego słowniczka terminów plastycznych.</p>

Zadanie 26. (3 pkt)

Dla kogo pracowali znani artyści renesansu i baroku?

Dopisz do nazwisk twórców osoby, które były ich mecenasami, spośród podanych poniżej:

Jan III Sobieski, papież Juliusz II, Ludwik XIV, Lodovico Sforza (Il Moro), Ludwik XVI, Stanisław August Poniatowski.

1. Michał Anioł	
2. Hyacinthe Rigaud	
3. Bernardo Belotto	
4. Leonardo da Vinci	
5. Augustyn Locci	

<p>Sprawdzana umiejętność Zna głównych mecenasów sztuki i artystów pracujących dla nich. Standard II 3)</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,53 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających a. Michał Anioł – Papież Julisz II b. Hyacinthe Rigaud – Ludwik IV c. Bernardo Belotto – Stanisław August Poniatowski d. Leonardo da Vinci – Lodowico Sforza e. Augustyn Locci – Jan III Sobieski</p>

Najczęściej powtarzające się błędy

Najwięcej pomyłek pojawiało się przy nazwisku: Hyacinthe Rigaud (zamiast Ludwika IV, często wpisywano Ludwika VI). Niektórym trudno było powiązać Augustyna Locci z Janem III Sobieskim.

Komentarz

Jest to zadanie, które zawsze sprawiało maturzystom wiele trudności. Tym razem wypadło nieco lepiej. Zapewne bardzo pomocne było wymienienie w zadaniu mecenasów, z których nazwisk należało dokonać wyboru przy przypisywaniu ich właściwym twórcom. Młodzież zdająca egzamin z historii sztuki wciąż ma zbyt małą wiedzę historyczną lub nie potrafi powiązać faktów z historii sztuki z wiedzą historyczną.

Zadanie 27. (2 pkt)

Wśród wymienionych artystów podkreśl nazwiska czterech, którzy tworzyli w XV wieku.

Caravaggio, Leone Battista Alberti, Paolo Veronese,
 Andrea Mantegna, Paolo Uccello, Tycjan, Parmigianino,
 Lorenzo Ghiberti.

Sprawdzana umiejętność

Przyporządkuje artystę do stylu (kierunku). Standard I 1)

Wskaźnik łatwości zadania

0,42 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Leone Battista Alberti, Andrea Mantegna, Paolo Uccello, Lorenzo Ghiberti

Najczęściej powtarzające się błędy

W pracach, w których zadanie to nie było zrobione poprawnie, zazwyczaj podkreślano: Tycjana, Caravaggia, Cimabue'go i Paola Veronese. W wielu arkuszach podkreślano więcej niż cztery nazwiska.

Komentarz

Ponad połowa maturzystów wykonując zadanie błędnie przyporządkowała jednego artystę tworzącego w czasach późniejszych do XV stulecia, uzyskując w rezultacie 0 punktów. Szacunkowo około 10 % maturzystów uzyskało za wykonanie tego zadania maksymalną liczbę punktów. Przypuszczalne przyczyny błędów to: brak utrwalonej chronologii sztuki włoskiego renesansu, niezajomość środowisk artystycznych, kierowanie się przy podkreślaniu nazwisk ich kolejnością w arkuszu oraz podkreślanie większej liczby nazwisk, niż wskazana w poleceniu. W ostatnim z wymienionych przypadków egzaminator bierze pod uwagę pierwsze cztery nazwiska, co automatycznie drastycznie ogranicza możliwość zdobycia punktów za to zadanie.

Arkusze egzaminacyjny dla poziomu rozszerzonego

Arkusze egzaminacyjny z historii sztuki dla poziomu rozszerzonego składał się z trzech części:

- części testowej (12 zadań zamkniętych oraz otwartych krótkiej odpowiedzi).
- części analitycznej, w której należało porównać dwa dzieła sztuki na podstawie barwnych reprodukcji zamieszczonych w arkuszu – Jana Vermeera van Delft, *Dziewczynę czytającą list* (ok.1657 r., olej na płótnie) i Vincenta van Gogha, *Jedzący kartofle* (1885, olej na płótnie).
- części syntetycznej, która polegała na napisaniu krótkiego, spójnego wypracowania o charakterze przekrojowym i problemowym na jeden z dwóch tematów:

Temat 1. Na trzech wybranych przykładach dzieł (innych, niż reprodukowane w arkuszu) wykaż, w jaki sposób artyści w sztuce nowożytnej przedstawiali życie codzienne.

Temat 2. Na trzech wybranych przykładach dzieł malarskich lub rzeźbiarskich (innych, niż reprodukowane w arkuszu), reprezentujących różne kierunki sztuki XX wieku, rozważ zagadnienie doboru środków artystycznych do tematyki dzieła w celu osiągnięcia jak największej siły wyrazu.

Tematyka zadań obejmowała wszystkie treści podstawy programowej dla poziomu rozszerzonego.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w arkuszu dla poziomu rozszerzonego zdający mógł otrzymać 50 punktów.

Opis zadań egzaminacyjnych. Sprawdzane umiejętności, typowe odpowiedzi i uwagi do rozwiązań maturzystów

Zadanie 1 (2 pkt)

W zadaniu zamieszczono zdjęcia dzieł sztuki użytkowej w stylu barokowym, gotyckim i secesyjnym.

- a) Podaj nazwy stylów, w jakich powstały te dzieła.
- b) Uszereguj chronologicznie style, w których powstały przedstawione powyżej przedmioty.

Sprawdzana umiejętność
Rozpoznaje style dzieł sztuki użytkowej i potrafi umiejscowić je w czasie. Standard I 1) a) b) PP i PR
Wskaźnik łatwości zadania
0,73 – łatwe
Poprawne odpowiedzi zdających
A. Styl barokowy B. Styl gotycki C. Styl secesyjny chronologia: B, A, C.

Najczęściej powtarzające się błędy

Dotyczyły one stylu, w jakim została wykonana szafa. Padały określenia: *renesans*; *styl klasyczny*. Pojawiały się również odpowiedzi, że jest to *styl romański*. W przypadku gotyckiej monstrancji czasem zdarzały się pomyłki, np. określano styl jako renesansowy. Najmniej mylono styl wazonu (przykład C) czasem pojawiała się błąd np.: *styl rokokowy* czy *barokowy*.

Komentarz

Podobnie, jak w arkuszu dla poziomu podstawowego, najczęstszym błędem było nieprawidłowe określanie stylu wykonania barokowej szafy. Jak to już zostało stwierdzone w nauczaniu historii sztuki marginalnie poznaje się dzieła rzemiosła artystycznego. Mimo że ilustracja ta była reprodukowana w popularnych podręcznikach, uczniowie mieli problem z rozpoznaniem dzieła. Jednak pamiętać należy, że maksymalną liczbę punktów można było otrzymać już za oznaczenie stylów dwóch obiektów, w związku z czym niezajomość tego dzieła nie oznaczała utraty żadnego punktu. Pozostałe dwa przykłady były na tyle charakterystyczne, że z określeniem stylu ich wykonania nie było problemu. Podobnie, jak w arkuszu dla poziomu podstawowego, chronologia była w większości przypadków określana poprawnie.

Zadanie 2. (1 pkt)

Wybierz właściwe wyjaśnienie terminu, zakreślając odpowiednią literę.

AKWATINTA – to

- a) naczynie na wodę o kształcie antropomorficznym lub zoomorficznym, wykorzystywane przy obrzędach liturgicznych.
- b) technika graficzna druku płaskiego, w której rysunek wykonuje się na specjalnym kamieniu.
- c) technika graficzna druku wklęsłego, w której rysunek wykonany na metalowej płycie jest trawiony kwasem.

SGRAFFITO – to

- a) jedna z technik malarskich, do której wykorzystuje się farby sporządzone z pigmentu i zaprawy jajowej (lub jej współczesnych odpowiedników).
- b) technika dekoracyjna malarstwa ściennego, stosowana zwykle w dekoracji fasad.
- c) technika malarska, stosowana w starożytnym Egipcie, w której spoiwem jest wosk pszczeli.

ENVIRONMENT – to

- a) działanie z zakresu akcjonizmu, polegające na opakowaniu czy ukryciu przedmiotu, który w ten sposób o tyle traci znaczenie, o ile zyskuje go funkcja opakowania.
- b) nurt współczesnej plastyki, w którym ruch jest uważany za najistotniejszy czynnik wyrazu artystycznego.
- c) działanie artystyczne polegające na stworzeniu przestrzeni, która oddziałuje na widza.

Sprawdzana umiejętność:

Zna pojęcia związane z gatunkami oraz technikami sztuk plastycznych. Standard I 2) PP i PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,43 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

AKWATINTA (c)

SGRAFFITO (b)

ENVIRONMENT (c)

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy nie miały charakteru reguły i wynikały z przypadkowego podkreślenia. Wyjątek stanowi określenie: akwatinta, którą próbowano identyfikować z naczyniem na wodę.

Komentarz

Maturzysta miał wybrać jedną prawidłową odpowiedź spośród podanych możliwości. Najłatwiej maturzyści kojarzyli sztukę *sgraffito*. Wykazali się mniejszą znajomością sztuki graficznej. Najtrudniejszym terminem był jednak *environment*. Pojęcie to dotyczy sztuki drugiej połowy XX wieku, a ta jest mało znana nawet maturzystom decydującym się na egzamin z historii sztuki na poziomie rozszerzonym.

Zadanie 3. (4 pkt)

W zadaniu umieszczono fotografie następujących dzieł architektonicznych: kościoła św. Karola w Rzymie, kamienicy Gaudiego w Barcelonie i katedry Nôtre Dame w Paryżu.

Rozpoznaj i wpisz poniżej:

- a) nazwę dzieła architektonicznego.
- b) miasto, w którym znajduje się to dzieło.
- c) styl lub epokę, w której powstało to dzieło.
- d) po dwie główne cechy formy dzieła.

Sprawdzana umiejętność

Potrafi zidentyfikować budowle i style, w jakich je wykonano; wiąże dzieło z miejscem, w którym się znajduje. Standard I 1) b) PP i PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,57 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

A.

- a. San Carlo/św. Karola u Czterech Źródeł/ San Carlo alle Quattro Fontane
- b. Rzym
- c. barok
- d. dynamika, falistość gzymsów, bogactwo form, dekoracyjność;

B.

- a. Casa Milá/ kamienica Gaudiego;
- b. Barcelona
- c. Secesja/modernizm
- d. inspiracja naturą, organiczność/ forma miękka, falująca/brak kątów prostych

C

- a. Katedra Nôtre Dame
- b. Paryż
- c. Gotyk
- d. strzelistość/przewaga linii wertykalnych/fasada dwuwieżowa z potrójnym portalem, dekoracja łuku ostrego i rozet;

Najczęściej powtarzające się błędy

Błędy nie miały charakteru reguły i były różnorodne. Kościół San Carlo Alle Quarto Fontane kojarzono z innymi obiektami renesansowymi lub barokowymi, jak: Il Gesu, San Ivo, Santo Spirito, Kościół św. Piotra i Pawła. Umiejscawiano go we Florencji, Krakowie a także w Anglii.

Rozpoznawano w nim styl renesansowy, a w opisie formy próbowano dopatrzeć się tzw. wielkiego porządku. W wielu pracach nie rozpoznano też słynnej budowli Gaudiego. Charakteryzowano ją, jako: blokowiec lub budynek postmodernistyczny. Umiejscawiano w Berlinie i Wiedniu. Określano styl, jako barokowy, ale też postmodernistyczny. Wielu maturzystów nie знаło tak popularnego obiektu architektury gotyckiej, jak katedra Nôtre Dame w Paryżu. Kojarżono ją z katedrami: w Remis, Amiens. Umieszczano w Londynie i Sienie. Ten typowy dla gotyku przykład przyporządkowywano do renesansu i baroku, a w fasadzie widziano nawet sklepienia krzyżowo-żebrowe.

Komentarz

W zadaniu tym wykorzystano częściowo fotografie budowli z arkusza dla poziomu podstawowego, ale zostało ono rozbudowane o zadanie ze standardu II. Maturzyści mieli rozpoznać obiekty, ale też wychwycić najważniejsze cechy stylowe. W ten sposób wzrósł poziom trudności dydaktycznych. Część poleceń miała charakter zamknięty, a część otwarty. Okazuje się, że zadanie to sprawiło zdającym dużo problemów, mimo że były w nim wykorzystane przykłady najbardziej znanych obiektów architektury. Duża część zdających nie otrzymała za to zadanie żadnych punktów. Część maturzystów na 5 możliwych uzyskała 1 lub 2 punkty. Najczęściej spotykane błędy dotyczyły identyfikacji obiektów ze zdjęcia fotograficznego (kanon historii architektury). Maturzyści, którzy zdawali maturę z historii sztuki na poziomie rozszerzonym, mieli równie duże lub nawet większe problemy z rozpoznaniem popularnie znanych obiektów, jak Ci, którzy decydowali się na poziom podstawowy. Można to tłumaczyć faktem, że abiturientom wydaje się, iż łatwiej jest zdać maturę z historii sztuki na poziomie rozszerzonym ponieważ jest w nim znacznie więcej zadań typu otwartego. Nie mają świadomości, że zadania typu otwartego są też sprawdzianem wiedzy. Ponadto abiturienti mają braki w podstawach wiedzy z zakresu historii architektury, cechuje ich nieznanomość materiału ilustracyjnego i brak umiejętności analizowania obiektów architektury na podstawie zdjęć.

Zadanie 4. (1 pkt)

W zadaniu zamieszczono reprodukcje dzieł, przedstawiających postacie św. Jerzego, Dawida i Wenus.

Kogo przedstawili artyści? Zidentyfikuj przedstawione postacie lub typy przedstawień. Podaj ich źródła ikonograficzne spośród podanych: Biblia – Stary Testament, Biblia – Nowy Testament, mitologia, żywoty świętych.

Sprawdzana umiejętność

Zna podstawowe motywy ikonograficzne i rozpoznaje ich źródła. Standard I 2) PP; II 4) PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,69 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

- A. św. Jerzy / żywoty świętych,
- B. Dawid / Biblia – Stary Testament,
- C. Wenus / mitologia.

Najczęściej powtarzające się błędy

Najczęściej źle zidentyfikowano postać św. Jerzego.

Komentarz

Zadania na rozpoznawanie najważniejszych motywów ikonograficznych oraz podawanie ich źródeł są coraz lepiej rozwiązywane przez abiturientów. W tym wypadku nie odnotowano żadnych problemów z identyfikacją postaci: Dawida i Wenus. W niektórych arkuszach źle rozpoznawano tylko św. Jerzego walczącego ze smokiem.

Zadanie 5. (1 pkt)

Kto to powiedział? Wpisz nazwiska autorów cytatów. Wybierz spośród podanych:

Eugène Delacroix, Pablo Picasso, Plotyn, Leone Battista Alberti, Paul Signac.

1. Wizja osiągnięta w świątyni i zjednoczenie następuje nie z posągami, lecz z samym bóstwem... Kontemplacja nie jest widowiskiem, lecz inną postacią wizji: ekstazą.
2. Koloryści, których dzieła zawierają wszystkie elementy malarstwa, powinni od samego początku i jednocześnie ustalić to wszystko, co jest właściwe i istotne dla ich sztuki, modelować kolorem, jak rzeźbiarz gliną, marmurem czy kamieniem.
3. Ta (...) technika rozdzielania, czyli dywizjonizmu zapewnia nie tylko maksimum świetlistości i barwności dzięki mieszaniu optycznemu czystych elementów barwy; poprzez dozowanie i równowagę tych elementów (...).
4. Piękno jest jakąś zgodnością i wzajemnym zgraniem części w jakiegokolwiek rzeczy, której części te się znajdują. Zgodność tę osiąga się przez pewną określoną liczbę, proporcję i rozmieszczenie, tak jak tego wymaga harmonia, która jest podstawową zasadą natury.

Sprawdzana umiejętność

Identyfikuje artystów na podstawie ich wypowiedzi zawartej w nich myśli estetycznej.
Standard II 1) PP

Wskaźnik łatwości zadania

0,37 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

1. Plotyn,
2. Delacroix,
3. Sinac,
4. Alberti.

Najczęściej powtarzające się błędy

Maturzyści najtrudniej identyfikowali myśli: Plotyna i Albertiego, inne błędy miały charakter różnorodny i przypadkowy.

Komentarz

Zadanie to polegało na dopisaniu do cytatu nazwiska jego autora spośród podanych możliwości. Mimo że wszystkie cytaty pochodziły z bardzo popularnego podręcznika, maturzyści mieli problem z rozwiązaniem zadania. A dodać trzeba, że były one tak dobrane, że można był nie znać samego cytatu, a zadanie rozwiązać poprawnie. Wystarczała tutaj znajomość i rozumienie kontekstu historyczno-filozoficznego poszczególnych epok, kierunków i tendencji. Na przykład wiadomo, że najważniejszym środkiem wyrazu w obrazach romantycznych jest kolor, dlatego można było łatwo zidentyfikować cytaty Delacroix. Nietrudno też rozważania na temat proporcji i harmonii dzieł skojarzyć z architektem i teoretykiem renesansu – Albertim. Termin dywizjonizm powinien wyraźnie kojarzyć się z neoimpresjonistą – Signacem, itd.

Zadanie 6. (2 pkt)

W zadaniu zamieszczono fotografie zigguratu w Ur, gmachu Parlamentu w Londynie, muzeum Guggenheima w Nowym Jorku i Sukiennic w Krakowie.

Rozpoznaj pokazane na ilustracjach obiekty:

- a) **podaj nazwę miasta, w którym się znajdują,**
- b) **napisz, jakie funkcje pełniły lub pełnią.**

<p>Sprawdzana umiejętność Rozpoznaje pokazane na ilustracjach obiekty i określa funkcje, jakie pełniły lub pełnią. Standard I b) PP</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,50 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających A. Ur / ziggurat (świątynia) B. Londyn / gmach parlamentu (funkcja administracyjna) C. Nowy Jork / muzeum (także funkcja wystawiennicza) D. Kraków / Sukiennice (funkcja handlowa, także muzeum)</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Uczniowie mieli największe trudności z identyfikacją zigguratu w Ur. Często mylono kulturę Mezopotamii z kulturą starożytnego Egiptu, wpisywano lakonicznie: Egipt; grobowiec.</p>
<p>Komentarz Zadanie to było bardzo podobne do zadania z arkusza dla poziomu podstawowego, ale popularne piramidy w Gizie zastąpione zostały zigguratem w Ur. Ponieważ egzamin maturalny musi różnicować, w ten sposób można było sprawdzić, na ile maturzysta opanował wiadomości z zakresu rozszerzonego. Okazało się, że ten obiekt był najtrudniej rozpoznawany, a jego funkcji najczęściej nie określano prawidłowo. Zapewne wynika to z faktu, że sztuka Mezopotamii jest dla uczniów bardzo odległa, trudna i chyba niezbyt interesująca. Omawia się nią na początku wszelkich kursów i lekcji, nazwy miast są dla uczniów egzotyczne. Przy powtórzeniu traktują te zagadnienia „po macoszemu”, skupiając się przede wszystkim na sztuce europejskiej.</p>

Zadanie 7. (2 pkt)

W zadaniu zamieszczono reprodukcje obrazów Zygmunta Waliszewskiego, Antoniego Brodowskiego, Marii Jaremy, Henryka Siemiradzkiego i Aleksandra Gierymskiego.

Pod przedstawionymi przykładami dzieł wpisz:

- a) **nazwiska ich twórców,**
- b) **nazwy kierunków w sztuce lub grup artystycznych, które reprezentują.**

<p>Sprawdzana umiejętność Zna twórczość słynnych artystów, kojarzy artystów z kierunkami lub grupami artystycznymi. Standard I 1) b) PP</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,25 – trudne</p>

<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>a. Zygmunt Waliszewski / koloryzm (kapizm) b. Antoni Brodowski / klasycyzm c. Maria Jarema / abstrakcjonizm (grupa krakowska) d. Henryk Siemiradzki / akademizm</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>W rozwiązaniach tego zadania odnotowano wiele różnorodnych błędów. Zygmunt Waliszewski często był mylony z Matissem, tym samym podpisywano w miejscu kierunku: fowizm lub ekspresjonizm. Z reguły nie rozpoznawano dzieła Antoniego Brodowskiego lub kojarzono dzieło z Davidem. Pod reprodukcją obrazu Marii Jaremy często pojawiały się nazwiska: Picasso lub Kandinsky. W miarę poprawnie był rozpoznawany H. Siemiradzki (o ile to miejsce było wypełniane przez zdających), natomiast czasem przykład ten kojarzono z renesansem lub klasycyzmem. Aleksander Gierymski najczęściej był mylony z Józefem Chełmońskim, ale poprawnie zaliczany do realizmu.</p>
<p>Komentarz</p> <p>Mimo że przykłady zostały wybrane z podręcznika B. Osińskiej, młodzież popełniała kardynalne błędy, jakby nigdy wcześniej nie widziała prezentowanych obrazów, a jedynie po ich cechach formalnych usiłowała rozpoznać twórców i przypisać do odpowiedniego kierunku w sztuce. Może jest to wskazówka, aby więcej pracy poświęcić na poznawanie polskiej sztuki.</p>

Zadanie 8. (2 pkt)

W zadaniu zamieszczono rysunki ornamentów.

Podaj nazwy ornamentów widocznych na rysunkach. Wybierz spośród podanych możliwości: rocaille, bukranion, rollwerk, plecionka, ornament secesyjny.

Ułóż ornamenty chronologicznie od najstarszego, wpisując w kratki tabeli odpowiednie litery.

<p>Sprawdzana umiejętność</p> <p>Rozpoznaje ornamenty najbardziej charakterystyczne dla określonych kultur, epok i stylów, potrafi je uporządkować chronologicznie. Standard I 1) a) PP</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania</p> <p>0,40 – trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających</p> <p>F. rollwerk G. plecionka H. rocaille I. ornament secesyjny J. bukranion</p> <p>Chronologia: E, B, A, C, D.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy</p> <p>Podobnie, jak w arkuszu dla poziomu podstawowego, mylono często nazwy stylów, a wśród nich najczęściej nieprawidłowo podpisywano rollwerk i plecionkę. Podawano też nieprawidłową chronologię.</p>

Komentarz

Poprawność rozwiązywania tego zadania była podobna w obu arkuszach. Zadanie należało do trudniejszych, ponieważ maturzyści bardzo słabo znają ornamenty charakterystyczne dla poszczególnych epok i stylów. W trakcie przygotowywania się do matury uważają ten zakres za marginalny i dlatego nie poświęcają mu zbyt wiele uwagi.

Zadanie 9. (1 pkt)

Spośród wymienionych dzieł renesansu włoskiego podkreśl trzy, które powstały w kręgu mecenatu papieża Juliusza II.

Triumf Wiosny Sandra Botticellego, *Mojżesz* Michała Anioła, *Mona Liza* Leonarda da Vinci,
Dawid Donatella, *malowidła na sklepieniu kaplicy Sykstyńskiej* Michała Anioła, *Szkoła Ateńska* Rafaela Santi.

Sprawdzana umiejętność

Zna głównych mecenasów sztuki i artystów pracujących dla nich. Standard II 2) PP; II 2) PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,53 – umiarkowanie trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Mojżesz Michała Anioła, *malowidła na sklepieniu kaplicy Sykstyńskiej* Michała Anioła, *Szkoła Ateńska* Rafaela Santi.

Najczęściej powtarzające się błędy

W niektórych arkuszach podkreślano przypadkowe dzieła. Często też podkreślano więcej, niż wskazane trzy.

Komentarz

Zadanie to powinno należeć do najłatwiejszych, a mimo to maturzyści często podkreślali jakiegokolwiek dzieła, licząc na szczęśliwy przypadek. Abiturienti muszą wiedzieć, że w tego typu zadaniach, jeśli pojawi się większa od wskazanej liczba podkreśleń – egzaminator weźmie pod uwagę tylko wskazaną liczbę, licząc przykłady od pierwszego.

Zadanie 10. (1 pkt)

Uzupełnij tabelę, dopisując epokę i krąg kulturowy, w którym powstały wymienione obiekty rzeźbiarskie.

Dzieło	Epoka i krąg kulturowy
Wilczyca kapitolńska	
Wenus z Willendorfu	
Apollo z jaszczurką	
Pomnik konny Marka Aureliusza	
Skryba z Sakkary	

<p>Sprawdzana umiejętność Wiąże dzieło rzeźbiarskie z czasem i miejscem powstania. Standard II 4) PP</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,46 – trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających Wilczyca kapitolńska – sztuka Etrusków <i>Wenus</i> z Willendorfu – paleolit (lub prahistoria) Apollo z jaszczurką – starożytna Grecja Pomnik konny Marka Aureliusza – starożytny Rzym Skryba z Sakkary – starożytny Egipt.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Dosyć często błędnie podawano krąg kulturowy i epokę, w której powstały: Wilczyca kapitolńska oraz Apollo z jaszczurką. Wilczycę często kojarzono ze sztuką starożytnego Rzymu. Dosyć częstym błędem popełnianym przez zdających była chęć określenia dokładnego okresu, w którym powstało dzieło. W związku z tym przy poprawnie podanej epoce i kręgu kulturowym pojawiał się niewłaściwy okres, którego podanie nie było wymagane, a powodowało niezaliczenie całej odpowiedzi. Na przykład w przypadku prahistorycznego posążka kobiety pojawiała się określenie: prahistoria – neolit.</p>
<p>Komentarz Zadanie to badało znajomość starożytnych i prahistorycznych arcydzieł rzeźby. Najczęściej poprawne odpowiedzi pojawiały się przy przykładach: <i>Wenus</i> z Willendorfu, pomnik konny Marka Aureliusza i Skryba z Sakkary. Często jednak zadanie to nie było rozwiązane poprawnie, mimo że wybrane dzieła są bardzo znane i należą do ścisłego kanonu dzieł rzeźbiarskich.</p>

Zadanie 11. (1 pkt)

W zadaniu zamieszczono rysunek przedstawiający budowlę w stylu gotyckim.

Nazwij wskazane elementy architektoniczne w pokazanej na ilustracji budowlu:

<p>Sprawdzana umiejętność Potrafi nazwać poszczególne elementy architektoniczne w pokazanym na ilustracji fragmencie budowli. Standard I 4) PP</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,34 – trudne</p>
<p>Poprawne odpowiedzi zdających Jak w poziomie podstawowym. A. kwiaton B. maswerk C. rozeta D. wimperga E. portal (rzadziej-archiwolta) F. tympanon</p>

Najczęściej powtarzające się błędy

W przypadku punktu A błędy popełniano podobne, jak w arkuszu dla poziomu podstawowego, jednak ich liczba była większa. Najczęściej mieszano nazwy detali, sięgając po terminy także spoza historii sztuki (kwiatostan, kadłub, szczytnica). W punkcie B pojawiało się dużo prawidłowych odpowiedzi, ale czasem zamiast maswerk wpisywano rozetę lub tylko okno. Najwięcej błędów odnotowano w określeniu wimpergi. Widziano w niej płaskorzeźbę, maswerk, tympanon itd. Archiwoltę mylono z architrawem, czasem wpisywano, że są to łuki. W punkcie F odnotowano dużo odpowiedzi prawidłowych, ale pojawiały się też błędne określenia, jak: tryptyk, dekoracja, portyk.

Komentarz

Zastanawiające są większe braki wiedzy uczniów przystępujących do poziomu rozszerzonego w stosunku do poziomu podstawowego. Jak to już było wspomniane, uczniowie słabo przygotowani często decydują się na zdawanie poziomu rozszerzonego, licząc, że będzie tutaj mniej zadań sprawdzających wiadomości, a w zadaniach typu otwartego (analizach i wypracowaniu) zawsze uda im się coś napisać. Zadania testowe tego typu, jak powyższe ujawniają braki w przygotowaniu, np. brak znajomości nazw elementów architektonicznych, mylenie pojęć lub po prostu niepodjęcie się rozwiązania.

Zadanie 12. (2 pkt)

W zadaniu zamieszczono fotografię przedstawiającą pomnik energii atomowej Henry'ego Moore'a.

Rozpoznaj przedstawione dzieło i określ:

- a) autora
- b) nazwę dzieła
- c) wiek, w którym powstało
- d) technikę wykonania
- e) dwie główne cechy dzieła

Sprawdzana umiejętność:

Identyfikuje dzieło sztuki, przyporządkowuje je autorowi, zna czas jego powstania i technikę wykonania, opisuje dzieło. Standard I 1) 2) PP i II PP i PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,33 – trudne

Poprawne odpowiedzi zdających

Najczęściej powtarzające się poprawne odpowiedzi

- a) Henry Moore
- b) Pomnik energii atomowej
- c) XX w.
- d) Odlew w brązie
- e) Cechy: ażurowość, płynność formy, organiczność, abstrakcyjność, powiązanie z przestrzenią, zróżnicowanie fakturalne.

Najczęściej powtarzające się błędy

Zdecydowana większość zdających nie знаła tytułu rzeźby. Wśród propozycji autorstwa pojawiały się : Brancusi, Rodin, Picasso, Boccioni

Komentarz

Popelnione błędy świadczą o powierzchownej znajomości rzeźby współczesnej. Maturzyści decydujący się na zdawanie matury na poziomie rozszerzonym nie znają najpopularniejszych przykładów sztuki XX wieku.

Zadanie 13. (20 pkt)

W zadaniu zamieszczono reprodukcje obrazów – Jana Vermeera van Delft, *Dziewczyna czytająca list* (ok.1657r., olej na płótnie) i Vincenta van Gogha, *Jedzący kartofle* (1885, olej na płótnie).

Przeanalizuj strukturę wizualną obrazów A i B według podanych punktów:

- A. Kompozycja
- B. Kolorystyka
- C. Światłocień
- D. Ekspresja (wyraz)
- E. Krótkie wnioski końcowe

Analizie jakościowej zostały poddane poszczególne części zadania.

A. Kompozycja (6 pkt)

Sprawdzana umiejętność:

Porównuje kompozycję dzieł. Standard II 4) PP; 3 PR III PP; III PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,71 – łatwe

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Obraz A

- Kształt pola obrazowego prostokąt pionowy,
- Kompozycja zamknięta / otwarta (uzasadniane przez ucznia),
- Kompozycja statyczna / równowaga kierunków,
- Dominacja kierunków pionowych / wertykalnych,
- Kompozycja jednofigurowa,
- Postać kobiety stanowi centrum kompozycyjne obrazu,
- Głębnię buduje perspektywa linearna / Występują plany.

Obraz B

- Kształt pola obrazowego prostokąt poziomy,
- Kompozycja zamknięta,
- Kompozycja bardziej zdynamizowana w stosunku do pierwszego obrazu,
- Występują kierunki pionowe i poziome, ale również skosy,
- Kompozycja wielofigurowa,
- Kompozycja dośrodkowa,
- Głębnię buduje uproszczona perspektywa / Występują plany.

Najczęściej powtarzające się błędy

Raczej w odpowiedziach dotyczących kompozycji nie występowały błędy. Natomiast ciągle jeszcze pojawiają się prace, w których zamiast opisu formy jest opis treści z niewielkimi odniesieniami do formy. Poza tym charakterystyczna jest nieumiejętność oddzielenia procedury analizy od opisu i interpretacji dzieła sztuki. W wielu pracach zauważyć można także sztywne i mechaniczne stosowanie zasad analizy wyuczonych na pamięć z informatora bez umiejętności zastosowania ich w konkretnym przypadku.

Komentarz

Widać, że po dwóch latach funkcjonowania nowej matury uczniowie dosyć dobrze opanowali analizę formalną dzieła sztuki. Powtarzają za schematem proponowanym przez informator maturalny określenie dotyczące pola obrazowego, określają liczbę postaci (niektórzy dosłownie podają liczbę osób), nie mają problemu z określaniem statyki czy dynamiki kompozycji oraz występujących w niej i dominujących kierunków. Nie są jednomyślni, co do stwierdzenia, czy kompozycja jest otwarta, czy zamknięta (w wypadku obrazu J. Vermeera większość opowiadała się, że jest to kompozycja zamknięta). Trudności również stanowi poprawne opisanie głębi w obrazie budowanej przez plany czy perspektywę. Generalnie można powiedzieć, że dzięki temu, co narzucił informator maturalny, proponując schemat odpowiedzi, uczniowie dość trafnie potrafią określać w sposób poprawny elementy formalne dzieła sztuki. Niestety, pojawiają się też prace, w których opisywana jest treść, a w najlepszym wypadku są drobne odniesienia do formy. W takich przypadkach egzaminator musi wyłowić z opisu nieliczne informacje. Ten problem dotyczy zdających, którzy nie zapoznali się z propozycjami w informatorach maturalnych i nie potrafią pracować ze standardami wymagań.

B. Kolorystyka (4 pkt)

Sprawdzana umiejętność

Porównuje światłościę w obydwóch dziełach. Standard II 4) PP; 3 PR III PP; III PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,69 – umiarkowanie trudne

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Obraz A

- Szeroka gama barwna (występują barwy ciepłe jak i zimne),
- Barwy stonowane,
- Przeważają oliwkowe zielenie,
- Występują kontrasty temperaturowe,
- W górnym lewym rogu widoczna czerwona kotara.

Obraz B

- Wąska gama barw, dominujące są barwy ciepłe (sprowadycznie ktoś pisał o szerokiej gamie),
- Kolorystyka ciepła ugry, żółcienie, akcenty pomarańczowe,
- Barwy ciemne, czerń,
- Kontrasty walorowe,
- Barwy złamane.

Najczęściej powtarzające się błędy

W wielu pracach w opisie kolorystyki obrazu Vermeera abiturienti pisali, że obraz ten charakteryzuje się wąską gamą barw, wskazując na chłodną kolorystykę. Tymczasem są tam barwy chłodne i ciepłe. W przypadku obrazu Van Gogha, prawdopodobnie ze względu na jakość reprodukcji, młodzież pisała o zawężonej gamie barwnej. Czasami pojawiało się określenie, że obraz ten jest monochromatyczny.

Komentarz

Podobnie jak w wypadku opisu kompozycji, również z analizą kolorystyki uczniowie radzą sobie całkiem nieźle, korzystając z wzorca narzuconego przez informator maturalny. Opisując barwy, maturzyści sugerują się najczęściej tym, co widzą na zamieszczonych w arkuszach reprodukcjach. Ewentualne błędy w odpowiedziach pojawiają się również z przekonania o potrzebie porównania dwóch dzieł nie na zasadzie podobieństw, ale raczej na zasadzie wyszukiwania różnic. To spostrzeżenie tłumaczyłoby określenia stawiane przez ucznia automatycznie, np.: jak jeden obraz ma kompozycję zamkniętą to drugi powinien mieć otwartą, jak w jednym przykładzie występuje szeroka gama to drugi zapewne ma gamę wąską. Tak myślący maturzysta będzie zestawiał w pary przeciwstawne określenia, co nie zawsze będzie poprawną odpowiedzią.

C. Światłocien (4 pkt)

Sprawdzana umiejętność

Porównuje kolorystykę dzieł. Standard II 4) PP; 3 PR III PP; III PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,72 – łatwe

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Obraz A

- światło pada ze źródła poza obrazem,
- światło naturalne z okna znajdującego się w lewej części obrazu,
- oświetla zwróconą ku oknu postać dziewczyny oraz kotary i tkaniny,
- światło miękko modeluje kształty.

Obraz B

- źródłem światła jest lampa umieszczona w centrum przestrzeni,
- światło jest sztuczne,
- punktowe,
- światło rozświetla twarze postaci ich dłonie i przedmioty na stole,
- występują znaczące kontrasty światła i cienia.

Przykładowe błędy

Obraz A

Często analiza światła i cienia jest bardzo pobieżna. Maturzyści nagminnie mylą też kategorie, wpisując w tym miejscu cechy kompozycji. Niektórzy pisali, że światłocien nie podkreśla kompozycji i tworzy bliki.

Obraz B

Podobnie, jak w obrazie Vermeera analiza światła i cienia była mało wyczerpująca. Odnotowano też pomyłki w zakwalifikowaniu wyrażen do poszczególnych kategorii. Maturzyści nagminnie mylą pojęcia: światło rozproszone i światło punktowe.

Komentarz

W dużej części prac opis światłocienia obrazu maturzyści ograniczali do kilku stwierdzeń, co uniemożliwiało przyznanie maksymalnej liczby punktów. W pracach, w których zamiast opisu formy dominował opis treści obrazu (opis ikonograficzny) w tej kategorii pojawiało się bardzo mało informacji. Aby przygotować się prawidłowo do tego zadania, należy pracować ze standardami oraz korzystać z publikacji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

D. Ekspresja (wyraz) (4 pkt)

Sprawdzana umiejętność

Porównuje środki ekspresji i wyraz dzieła. Standard II 4) PP; 3 PR III PP; III PR

Wskaźnik łatwości zadania

0,59 – umiarkowanie trudne

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Obraz A

- dzieło malowane jest realistycznie,
- faktura obrazu jest gładka, z zastosowaniem laserunków,
- znakomicie oddana materia przedmiotów,
- nastrój spokoju i intymności.

Obraz B

- dzieło malowane jest realistycznie z tendencją do deformacji,
- widoczne są mocne pociągnięcia pędzla,
- wyrazista faktura obrazu,
- formy i kształty silnie oddziałują emocjonalnie.

Najczęściej powtarzające się błędy

Obraz A

Do najczęściej spotykanych błędów należy – podobnie jak w poprzednich częściach analizy – mylenie kategorii. W niektórych arkuszach sformułowania były bardzo nieporadne językowo, np. „ekspresja jest osiągnięta światłem”. Ponadto w opisie formy pojawiały się odniesienia do własnych odczuć, np. „patrzac na obraz Vermeera czujemy się jak ukryci obserwatorzy sceny”.

Obraz B

Nieporadność językowa i infantylizm w sposobie wyrażania uwidoczniły się w wielu pracach we wszystkich kategoriach opisu, ale najwięcej w analizie ekspresji. Pojawiały się stwierdzenia: „malarz wydobywa współczucie wobec przedstawionych na obrazie biednych chłopów jedzących posiłek” lub „ludzie na obrazie Van Gogha jedzą kartofle, więc mamy do czynienia z hołotą”.

Komentarz

Maturzyści często stosują manierę literackiej narracji przy analizie porównawczej dzieła sztuki (przypisywanie bohaterom pewnych odczuć, opisywanie obrazu z perspektywy znajdujących się w polu obrazowym ludzi). Czasami można było zauważyć, że maturzysta wyczuwa intuicyjnie, jak należy patrzeć na obraz, ale nie potrafi tego zwerbalizować. Jest to wynikiem faktu, że uczniowie mało czytają i mało piszą. Z arkuszy i informatorów maturalnych można nauczyć się schematu analizy, ale nie można opanować języka, którego edukacja jest wieloletnia. Ponadto nieliczni tylko maturzyści rozwiązują arkusze poprzednich edycji egzaminu maturalnego i korzystają z publikacji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Gdyby systematycznie pracowali ze standardami i tymi publikacjami wiedzieliby, że termin ekspresja odnosi się do środków artystycznych (środków ekspresji), które wyróżniają to dzieło na tle innych np. najważniejszymi środkami ekspresji w obrazie Van Gogha są: wyrazisty dukt pędzla, deformacja i sugestywny koloryt. Z drugiej strony termin ten odnosi się także do szczególnej wymowy obrazu, uzyskanej np. poprzez pozy, gesty i mimikę postaci.

E. Krótkie wnioski końcowe (2 pkt)

<p>Sprawdzana umiejętność Formułuje wnioski – syntetyzuje spostrzeżenia dotyczące porównawczej analizy dzieł. Standard III PR</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania 0,50 – umiarkowanie trudne</p>
<p>Typowe poprawne odpowiedzi zdających Oba obrazy przedstawiają sceny z życia codziennego. Vermeer to XVII-wieczny malarz scen intymnych, kameralnych, z życia mieszczan z Delft. Van Gogh eksponuje trud życia i pracy na wsi w XIX w. Środki artystyczne użyte przez malarzy są inne. Pierwszy reprezentuje holenderski barok, drugi jest przykładem sztuki postimpresjonizmu.</p>
<p>Najczęściej powtarzające się błędy Przy porównaniu obrazów często odnotowywano brak wniosków dotyczących tej samej tematyki czyli malarstwa rodzajowego. Tylko nieliczni maturzyści potrafili umieścić oba dzieła w kontekście historyczno-artystycznym, a koniecznie należało wskazać czas powstania jednego i drugiego obrazu lub ich kwalifikacje stylowe.</p>
<p>Komentarz Formułowane przez maturzystów wnioski pozostają zazwyczaj bez związku z tematem, bądź są wyrazem prywatnych poglądów zdających na temat reprodukowanych obrazów, np. „pierwszy obraz bardzo mi się podoba, a drugi nie”. Tymczasem nietrudno jest sformułować wniosek, jeśli przegląda się schematy oceniania arkuszy z poprzednich matur. Zazwyczaj pojawia się w tym miejscu komentarz, co łączy obydwie dzieła (np. podobna tematyka), a co je odróżnia (styl, czas powstania).</p>

Zadanie 14. (10 pkt)

Temat 1 Na trzech wybranych przykładach dzieł (innych, niż reprodukowane w arkuszu) wykaż, w jaki sposób artyści w sztuce nowożytnej przedstawiali życie codzienne.

Temat 2 Na trzech wybranych przykładach dzieł malarskich lub rzeźbiarskich (innych, niż reprodukowane w arkuszu), reprezentujących różne kierunki sztuki XX wieku, rozważ zagadnienie doboru środków artystycznych do tematyki dzieła w celu osiągnięcia jak największej siły wyrazu.

<p>Sprawdzane umiejętności Pisanie tekstu o odpowiedniej strukturze i konstrukcji. Wykazanie się znajomością faktów z dziedziny historii sztuki, ich selekcjonowanie, kojarzenie i łączenie w logiczny i klarowny sposób. Wykorzystanie wniosków z analizy formalnej i ikonograficznej dzieła oraz ze znajomości terminologii sztuk plastycznych i ich periodyzacji. Umiejętna i bogata interpretacja treści dzieła. Ocenianie i wartościowanie dzieł i zjawisk artystycznych. Wskazywanie kontekstów historycznych i kulturowych związanych z opisywanym tematem. Sprawne posługiwanie się pisaną polszczyzną. Standard III 2), 3), PR</p>
<p>Wskaźnik łatwości zadania Według kryteriów oceniania: 1. Konstrukcja wypowiedzi i sposób formułowania myśli – 0,56 (umiarkowanie trudne).</p>

2. Trafność przytoczonych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem (sposób werbalizowania wrażeń wizualnych) – 0,43 (trudne).
3. Znajomość materiału historyczno-artystycznego – 0,50 (umiarkowanie trudne).
4. Terminy i pojęcia – 0,48 (trudne).
5. Język i styl – 0,80 (łatwe).

Temat 1

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Poprawne wypracowania cechowała trójdzielność kompozycji (merytoryczna i graficzna). Maturzyści najczęściej zaczynali od wyjaśnienia, czym jest tematyka rodzajowa bądź od wymienienia artystów, którzy się w niej specjalizowali, a dalej – wymienienia dzieł, które wybrali do analizy. W części stanowiącej rozwinięcie prawidłowo analizowali dzieła renesansowe, barokowe a nieliczni także z rokoka. Wiedząc, że każdy przekaz cechuje odpowiednia forma, analizowali ikonografię sceny rodzajowej, nie zapominając też o różnorodnej formie wybranych obrazów. Potrafili te obrazy umieścić w kontekście historycznym, czasami też wymieniali inne dzieła o tej tematyce. Wśród analizowanych dzieł najczęściej pojawiały się obrazy Vermeera (a wśród nich *Czytająca list* oraz *Nalewająca mleko*), *Las Meninas* Velazqueza oraz *Huśtawka* Fragonarda. Niektórzy przytaczali przykłady obrazów Steena, Jordaensa i Chardina. Nieliczni omawiali rodzajowe malarstwo z życia chłopów na przykładzie dzieł Louisa Le Naina. W pracach z reguły pojawiały się charakterystyczne dla malarstwa terminy, które najczęściej były nazwami kierunków i epok, ale także terminami związanymi z analizą dzieła. W poprawnych zakończeniach zazwyczaj dokonywali podsumowania, wskazując na podobieństwa i różnice wybranych przykładów lub umieszczając je w kontekście historycznym.

Najczęściej powtarzające się błędy

Najczęstszym błędem była niezajomość chronologii historii sztuki. Maturzyści nie rozumieli, czym jest sztuka nowożytna i wybierali do analizy dzieła spoza renesansu i baroku, najczęściej z XIX wieku. Ze sztuką codzienną zazwyczaj kojarzył im się realizm, dlatego przytaczali przykłady dzieł Gustawa Courbeta, Camille Corota, Aleksandra Gierymskiego, Józefa Chelmońskiego i innych realistów. W wielu pracach przypisywano dzieło innemu twórcy, nieprawidłowo tytułowano dzieła bądź pozostawiano tytuł bez autora. Czasem bywało odwrotnie – maturzyści wymieniali nazwisko twórcy, ale nie było tytułu (w najlepszym wypadku można było wywnioskować z analizy, o który obraz chodzi). Pojawiały się też wypracowania, w których realizowano równocześnie obydwa tematy, z czego najczęściej wychodziła hybryda – życie codzienne w XX wieku – ukazane różnorodnymi środkami artystycznymi. Kilka osób napisało dwa odrębne wypracowania (na obydwa tematy), co wpłynęło na obniżenie ich jakości (wywód był skrócony, analizy pobieżne). Dużej liczbie wypracowań brakowało właściwej konstrukcji. Wywód urywano nagle. W wielu arkuszach nie było w ogóle wypracowania – część tę pozostawiano pustą.

Komentarz

W tematach wypracowań poprzednich edycji nie precyzowano zazwyczaj okresu, z którego mają być wybrane dzieła. W związku z tym maturzyści nabrali przekonania, że ta część matury jest bardzo prosta, bo zawsze można przytoczyć z pamięci kilka dzieł i jakoś napisać wypracowanie. Wypracowania w związku z tym, niezależnie od tematu, były przeglądem epok, kierunków i tendencji, a z wielu przytoczonych dzieł egzaminator zawsze mógł wybrać kilka prawidłowo zakwalifikowanych przykładów. Tegoroczna matura zmieniła swoją formułę. Ponieważ maturzyści musieli zdecydować się, który poziom wybiorą, arkusz poziomu rozszerzonego został inaczej skonstruowany.

Doszła część testowa, która sprawdza wiedzę. Dodatkowo wypracowanie zawężono do konkretnej epoki lub wieku, co zaczęło sprawiać maturzystom problemy. Okazało się bowiem, że aby zdać dobrze maturę na poziomie rozszerzonym, trzeba znacznie bardziej szczegółowo opanować wiadomości oraz znać chronologię sztuki. Braki w tych dziedzinach przyczyniły się do tego, że może nie tak trudno było uzyskać pozytywny wynik egzaminu, ale znacznie trudniej niż w poprzednich latach można było uzyskać wysoką i bardzo wysoką punktację. Arkusz ten w większym stopniu różnicuje wyniki zdających. Dodatkowo dodać trzeba, że chronologię epok maturzyści powinni znać również z innych lekcji (historia, język polski). Wprawdzie, jak w tym przypadku, historycy zajmują różne stanowiska co do granic nowożytności (niektórzy badacze uważają, że epoka nowożytna wciąż trwa, ale takie stanowiska są bardzo skrajne), to w historii sztuki nowożytność w najlepszym wypadku można zamknąć na klasycyzmie. Romantyzm zdecydowanie jest pierwszym kierunkiem sztuki nowoczesnej. Maturzyści więcej uwagi powinni też poświęcić właściwej konstrukcji pracy oraz pamiętać, że chociaż wskazana została liczba przykładów do analizowania, warto wymienić inne, gdyż to również jest premiowane. Nie można też ograniczać się do samych przykładów, zawsze trzeba pamiętać o kontekście historycznym i kulturowym.

Temat 2

Typowe poprawne odpowiedzi zdających

Podobnie jak w przypadku pierwszego tematu, poprawne wypracowania cechowała trójdzielność kompozycji. Maturzyści najczęściej zaczynali od wymieniania kierunków i dzieł, które wybrali do analizy. W części stanowiącej rozwinięcie analizowali dzieła, z reguły pamiętając o formie i treści (co zresztą narzucał temat). Wielu maturzystów umieszczało dzieła w kontekście historycznym, łącząc je właściwie z kierunkami. Piszący przywoływali z reguły dzieła najbardziej znanych twórców XX w. – Pabla Picassa, Marcela Duchampa (w tegorocznych maturach modna była jego „Fontanna”), Salvadora Dali, Andy Warhola, Duana Hansona. Zdający wskazywali łączność analizowanych dzieł z cechami kierunków artystycznych i wpływami środowiska artystycznego. Przywoływali konteksty historyczne i biograficzne. W tok wywodu swojej pracy wprowadzali istotne daty, nazwiska marszandów, informacje o wpływie analizowanych dzieł na dalsze dzieje sztuki. Zdający wprowadzali nazwy kierunków, technik artystycznych, stosowali fachową terminologię w trakcie analizowania wybranych dzieł. W poprawnych zakończeniach zazwyczaj dokonywali podsumowania, wskazując na różnorodność formalną sztuki XX wieku.

Najczęściej powtarzające się błędy

Podobnie jak przy poprzednim temacie, błędy logiczne polegały na wyborze dzieł spoza XX wieku. Najczęściej przywoływanymi przykładami dziewiętnastowiecznymi były obrazy impresjonistów, postimpresjonistów i Muncha. Zdający bardzo często analizowali „Krzyk” Muncha. Wśród częstych błędów było omijanie analizy treści przywołanych dzieł. Najczęstszym błędem było skupianie się piszących na samej analizie bez osadzania opisywanego dzieła we właściwych dla niego kontekstach. Uczniowie mylnie przyporządkowywali dziełom nazwy właściwych dla nich kierunków artystycznych. (np. *Supermarket lady* Duane’a Jansona łączyli ze sztuką pop-art., *Jedyną formę ciągłości w przestrzeni* Umberta Boccioniego z kubizmem). Często też niewłaściwie definiowali techniki artystyczne, takie jak *ready-mades* czy *assamblage*. Niektóre błędy w zakresie terminologii powstawały w wyniku chęci zastosowania trudnego pojęcia, bez zrozumienia jego znaczenia (np. dywizjonistyczne obrazy Picassa). Piszący mylili także podobnie brzmiące nazwy i pojęcia: *assamblage* z *ambalage*, op art. z pop-art. Często nie kończyli swych wywodów wnioskami sumującymi.

Komentarz

Zdający nie dość dokładnie wczytywali się w temat wypracowania, mieli również kłopoty z właściwym doбором dzieł. Znaczna część prac była opisem trzech wybranych dzieł XX w. bez powiązania ich z zagadnieniem zawartym w temacie. Uczniowie traktowali też często pracę jako dłuższą notatkę, nie nadając jej właściwej formy. Świadczy to o niedostatecznej pracy ze standardami wymagań. Przyczyną większości błędów w zakresie analizy wybranych dzieł była niewystarczająca ich znajomość. Piszący często konfabulowali na temat formy przywołanych dzieł, czasem nie potrafili połączyć ich z właściwym twórcą. Brak analizy treści wskazuje na nieznaną kryteriów oceny dłuższej wypowiedzi pisemnej na poziomie rozszerzonym. Przyczyną niepowodzeń w zakresie tego kryterium była powierzchowna wiedza faktograficzna i nieumiejętność komponowania wypracowania zgodnego ze standardami i kryteriami zawartymi w informatorze.

PODSUMOWANIE

Tegoroczni maturzyści byli trochę lepiej przygotowani, niż rok i dwa lata temu. Dotyczy to zwłaszcza szkół, w których nauczana jest historia sztuki. Nauczyciele zmienili metody nauczania, więcej uwagi poświęcając rozwijaniu umiejętności. W pierwszym roku nowej matury analizy dzieł wypadły bardzo słabo – obecnie znacznie lepiej.

Słabą stroną tegorocznych maturzystów była nieznaną chronologii historii sztuki oraz problemy z osadzeniem zjawisk w sztuce i artystów w kontekście historyczno-kulturowym. Maturzyści wciąż mają problemy z faktografią, a zwłaszcza w zakresie sztuki XX wieku oraz z analizą dzieł architektury.

Abiturienci, którzy przygotowują się do egzaminu maturalnego samodzielnie koncentrują się na podręcznikowych wiadomościach. Zbyt mało lub w ogóle nie korzystają z publikowanych na stronach CKE arkuszy poprzednich edycji, nie potrafią też pracować ze standardami, co jest przyczyną słabych wyników z zadań sprawdzających umiejętności.

Należy więcej uwagi poświęcać pracy ze standardami wymagań egzaminacyjnych. Podczas powtarzania wiadomości warto zrezygnować z układu chronologicznego na rzecz układu opartego na standardach. Pomóc w tym mogą publikacje CKE, jak *Informator maturalny*, *Biuletyn maturalny z historii sztuki* oraz komentarze do zadań egzaminacyjnych z kolejnych edycji egzaminu.